

Täysistunto

Torstai 29.2.2024 klo 15.59—19.56

3. Eläinten oikeudet perustuslakiin

Kansalaisaloite KAA 8/2023 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä. [Hälinää] — Pyydän muita edustajia siirtä-
mään muut keskustelut salin ulkopuolelle. [Hälinää] Hyvät edustajat, pyydän käymään
muut keskustelut salin ulkopuolella. [Puhemies koputtaa] Hyvät edustajat! — Olkaa hyvä,
edustaja Kontula.

Keskustelu

17.02 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Eduskuntaan on saapunut kansalaisaloite
muiden eläinten perusoikeuksien lisäämiseksi perustuslakiin. Nykyinen perustuslakimme
ei tunnista teemaa lainkaan. Villieläinten voidaan katsoa olevan sen piirissä 20 §:n, Vastuu
ympäristöstä, kautta ja domestikoitujen eläinten kuuluvan 15 §:n, Omaisuuden suoja, alle,
mutta kumpikaan näistä kohdista ei mahdollista eläinoikeuseettistä tarkastelua.

Perustuslakivaliokunta onkin todennut, että perustuslain uudistamistarpeita arvioitaessa
tulisi huomioida Euroopan unionin oikeudessa näiltä osin tapahtunut kehitys. Aloite on si-
ten ajankohtainen.

Itse näen, että eläinten asema on aikamme suuria kysymyksiä, niitä, joilla meitä sitten
mitataan, kun historia on pyyhkinyt pois sen pintakuohun, joka heikentää aikalaisten ky-
kyä erottaa pienet asiat suurista.

Arvoisa puhemies! Aloitteessa on kuitenkin ongelmia, joiden vuoksi en voi sitä kannat-
taa. Tarkastelen niistä kahta keskeisintä.

Esimerkkinä käytän aloitteen 3 ja 4 §:issä mainittua vaatimusta oikeudesta elämään. Ih-
misistä puhuttaessa oikeus elämään tarkoittaa muun muassa kieltoa riistää tahallisesti ke-
nenkään elämää. Mitä tämä sitten tarkoittaisi muiden eläinten kohdalla? Ainakin lihateol-
lisuuden, metsästyksen ja tuholaistorjunnan välitöntä lopettamista. Itse asiassa se merkit-
sisi väestötasolla siirtymistä kasvissyöntiin, sillä näin tulkittuna aloite estäisi myös muual-
la tapettujen eläinten lihan maahantuonnin. Eikä siinä kaikki, ihmisten oikeus elämään
asettaa valtioille myös positiivisen suojelovelvoitteen esimerkiksi ympäristökatastrofeis-
sa. Sen ulottaminen muihin eläimiin tarkoittaisi suuria muutoksia vaikkapa metsäpalojen
sammutukseen tai tulvasuojeluun.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

No, henkilökohtaisesti olisin kyllä valmis kannattamaan tällaista uudistusta, mutta onko tämä aloitteen laatijoiden tarkoituksena? Aloitetekstin perusteella ei. Aloite nimittäin salisi esimerkiksi muiden eläinten armomurhan sekä ihmisen rakentamis- ja viljelytoiminnasta aiheutuvat kuolemat. Muiden eläinten oikeus elämään olisi siis jotakin muuta kuin ihmisten oikeus elämään — jotakin toisin ja jotakin vähemmän. Valinta tuottaa oikeudellisesti ja periaatteellisesti kestävämmän asetelman.

Tällaisena aloite nimittäin ei tunnista perusoikeuksien keskeisiä tulkintamekanismeja. Perusoikeusjärjestelmämme ei ole pölähtänyt maailmaan yhdellä päätöksellä vaan pitkän historiallisen kehityksen myötä. Tästä evolutiivisesta syntynevasta johtuu, että ihmisoikeuksien ja näihin sidottujen perusoikeuksien sisältö kytkeytyy kiinteästi muihin oikeusjärjestelmän elementteihin, sellaisiin kuin oikeuskirjallisuus ja tuomioistuinten tulkintakäytäntö. Ilman näitä, sanoisinko, käyttöohjeita ovat perusoikeudet tyhjä julistus. Siksi pelkkä aloitteen pykäläteksti ei tuottaisi toteutuskelpoista säädösperstusta. Toisaalta kahden erisäältoisen oikeus elämään -säälännöksen tuominen lakiin tarkoittaisi, että ihmisten etuajo-oikeus suhteessa muihin eläimiin siunattaisiin osaksi Suomen perustuslakia. Tämä antroposentrinen lähestymistapa näkyy aloitteessa esimerkiksi perusteltaessa lemmikkien pitoa niiden empatiavaikutuksilla ihmisiin.

Kannatan kyllä itsekin domestikoitujen lajien pitoa lemmikkinä, mutta mikäli kysymys muiden eläinten oikeuksista otetaan vakavasti, perustelujen tästä väistämättä seuraaville vapausoikeuksien rajoituksille on noustava muiden eläinten kuin ihmisten intresseistä.

Tämä kaksien oikeuksien järjestelmä, eräänlainen lajien apartheid, on tietenkin tosiasiallisesti olemassa Suomen lainsäädännössä jo nyt. On kuitenkin aivan eri asia hyväksikäyttää ja tappaa eläimiä tavallisella lainsäädännöllä kuin sementoida se perustuslakiin, jonka nimenomaisena tehtävänä on pysyvyys. Tavallisessa lainsäädännössä säädetään jos jonkinlaista, mutta perustuslakiin kansakunta kirjaa tärkeimmät arvonsa.

Tilannekuva on nyt se, että kansalaisaloitteen laatijat eivät tosiasiallisesti ole valmiita ulottamaan ihmis- ja perusoikeuksia muihin lajeihin. Yritys laajentaa ihmisoikeuskehikkoa ilman universalismia, ihmisoikeusajattelun keskeisintä periaatetta, tuottaa väistämättä ihmisoikeuksien rihkamaversiota.

Vaihtoehtoinen lähestymistapa voisi olla esimerkiksi 20 §:n vastuun luonnosta laajentaminen myös muihin eläimiin yksilöllisinä, tuntevina ja ainakin osin myös mielellisinä olentoina. Useimpia aloitteen vaatimuksia, esimerkiksi asianomaiskelpoisuutta tai oikeutua tunteiden ilmaisuun, voitaisiin sen jälkeen kehittää tavallisessa lainsäädännössä.

Arvoisa puhemies! Ymmärrettynä enemmän julistuksena kuin valmiina lakiesityksenä onkin aloite mitä mainioin avauskeskustelu muiden eläinten oikeuksista myös lainsäädännössä. Ajattelen, että kykymme irtautua ihmiskeskeisyydestä ja tunnistaa lajien yhtäläinen arvo on välttämätön ehto myös sellaisen sivilisaation säilymiselle, joka voi turvata ihmisten oikeuksia. Omalta osaltani teen parhaani, että aloite päätyisi eduskunnassa kaikkien eläinten oikeuksien kannalta mahdollisimman vahvaan lopputulokseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Jonkinlaista kiinnostusta debattia kohtaan ilmenee. Avaamme vastauspuheenvuoropyynnöt. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

17.09 **Laura Meriluoto vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! ”Kansakunnan sivistyksen taso näkyy siinä, miten se kohtelee eläimiään”, totesi viisaasti Mahatma Gandhi. Jos nyt katsotaan, miten me suomalaiset kohdellaan esimerkiksi turkiseläimiä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

häkeissään tai karjaa tehotuotannon rattaissa, tai tarkastellaan vaikkapa kissoihin kohdistamaamme kaltoinkohtelua ja isoa kissakriisiä, mikä Suomessa on, niin ei varmaankaan voi pitää Suomea ihan kovin sivistyneenä kansakuntana.

Orpon hallitus ei aio tuoda tähän helpotusta. Kun lukee hallitusohjelman eläinpoliittisia kirjauksia, voi havaita, että hallituksessa eläimet nähdään joko elinkeinopolitiikan välineinä tai turvallisuusuhkana. Tätä vähän ihmettelen, kun tiedän, että kuitenkin siellä hallituspuolueiden riveissä on paljon eläinten ystäviä. [Jenna Simulan välihuuto]

Niinpä tämä kansalaisaloite ja sen käynnistämä keskustelu ovat siis erittäin tervetulleita, ja haluan lämpimästi kiittää tämän aloitteen tekijöitä. Suomen on aika tunnistaa ja tunnustaa eläinten itseisarvo ja näin pyrkiä sivistyneiden kansakuntien joukkoon tässäkin asiassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

17.10 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Sivistyneen yhteiskunnan hyvinvointia mitataan sillä, kuinka se kohtelee heikommassa asemassa olevia. Tässä yhteydessä tulee meidän muistaa myös eläimet, joilla ei ole omaa ääntä. Eläinten oikeuksien vahvistamista tarvitaan kiistatta yhä, mistä kansalaisaloite on tärkeä avaus. Eläinten hyvinvointilaki oli askel oikeaan suuntaan, mutta konkretia jäi vajaaksi. Tuotantoeläinten kohdalla taloudelliset seikat ajavat yhä lajityypillisten tarpeiden ohi.

Eläinten oikeudet pitää ottaa jatkossa yhä kunnianhimoisemmin huomioon päätöksenteossa. Eläimillä on itseisarvo, joka ei ole riippuvainen ihmisen tarpeista. Hallituksen pitää jatkaa eläinten hyvinvointilain toteutumisen seurantaa ja sellaisten tarkentavien asetusten antamista, joissa kiinnitetään tarkempaa huomiota muun muassa tuotantoeläinten oloihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

17.11 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen eläinsuojelury on listannut hallitusohjelman tavoitteita, joita se pitää eläinten kannalta positiivisina mahdollisuuksina. Suomi esimerkiksi vaikuttaa EU:ssa siten, että eläintuotannossa noudatettavat toimintatavat tukevat eläinten hyvinvointia myös muissa jäsenmaissa. Tämä on hyvin tärkeä kirjaus. Sen lisäksi valkuaiskasvien viljelyä lisätään, tuotepakkausten alkuperäsekä tuotantotapamerkintöjä parannetaan, eläinlääkäripalveluita — ylipäänsä saatavuuden osalta, asiakasmaksujen ja muiden osalta — turvataan ja selvitetään eläinsuojelurikosten rangaistuksia ja valvontaa ja edelleen työstetään uuden eläinten hyvinvointilain asetuksia. Nämä ovat kaikki eläinystävällisiä toimenpiteitä, ja mielestäni tämän kaiken kritiikin lisäksi, mitä välillä oppositiosta tulee, on hyvä nostaa esiin myös näitä positiivisia puolia, mitä tämä hallitus eläinten hyväksi tekee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Gebhard, olkaa hyvä.

17.12 Elisa Gebhard sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eläimiin liittyvä lainsäädäntö on historiassamme lähtenyt siitä, että eläin on juridisesti esine. Tällainen ajattelutapa on kuitenkin täysin ristiriidassa nykytiedon kanssa. Tiedämme, että eläimet tuntevat, eläimet muistavat, haluavat elää lajityypillistä elämää. Minusta tämä on hyvin tärkeä asia, ja haluan kiittää aloitteentekijöitä ennen kaikkea siitä, että aloitteella pyritään koko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

naisvaltaisesti huomioimaan eläinten hyvinvointi. Tällä hetkellä fakta on, että me emme kohtelee eläimiä riittävän hyvin. Sellaiset käytännöt kuin turkistarhaus ja eläinperäisen ruoan tehotuotanto eivät mahdollista eläimille hyvää tai lajityypillistä elämää.

Otan nyt kantaa periaatteisiin. Minusta on hyvinkin pohtimisen arvoinen ajatus, että eläinten oikeuksista tehtäisiin jonain päivänä kirjaus perustuslakiin. Silloin meidän täytyy käytännössä myös kyetä takaamaan, että eläimille eettisesti kestävä kohtelu voidaan tarjota myös muilla lain tasoilla.

Toivon, että tämä aloite todella antaa meille mahdollisuuden pohtia, miten me kohtelemme eläimiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

17.14 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nykyisellään perustuslaki ei suojaa eläimiä millään tasolla erityisesti. Ongelma on tosiaan se, että tavallisen lainsäädännön piirissä olevat eläinten oikeudet eivät kuitenkaan siinä isossa punninnassa nouse tiettyjen etujen ja intressien yläpuolelle. Yksi esimerkki tällaisesta tilanteesta on kotirauhan suoja. Meillä on tällä hetkellä tilanne, että jos tapahtuu aika isoja rikkomuksia eläimiä kohtaan, niin monessakaan tilanteessa viranomaisten ei ole mahdollista mennä sinne ja tarkastaa tilannetta. Kotirauhan suojan vuoksi viranomaiset voivat suorittaa kotietsinnän vain epäillessään rikosta, josta maksimirangaistus on vähintään kuusi kuukautta vankeutta. Se on aika korkea kynnyks. Tällaisia samanlaisia kokonaisuuksia on muuallakin meidän perustuslainsäädäntömme piirissä. Tämä onkin yksi esimerkki siitä, miksi eläinten oikeudet pitäisi saada sinne perustuslakiin.

Viime kaudella perustuslakivaliokunnassa sivuttiin asiaa eläinten hyvinvointilain käsittelyn yhteydessä. Tällöin valiokunta totesi ensinnäkin, että eduskunta voi halutessaan päättää säätää eläimille oikeuksia. Toiseksi valiokunta viittasi siihen, että Euroopan unionin jäsenvaltiot [Puhemies koputtaa] ovat sitoutuneet eläinten hyvinvoinnin vaatimusten täysimääräiseen huomioimiseen, ja tämän voisi ottaa mahdollisesti tässä perustuslain uudistamisessa erityisesti huomioon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

17.15 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaiset puhuvat mielellään metsistään, luonnostaan ja kansallismaisemastaan. Romantisoidimme karhua, joutsenia ja taistelevia metsoja. Tämä kaunis puhe jää kuitenkin pelkästään puheeksi, kun samaan aikaan hakataan metsiä, joissa luonnonvaraiset eläimet asuvat, sullotaan eläimiä minimaalisiin häkkeihin turkissomisteiden toivossa ja jalostetaan siipikarjaa niin, että eläinten ihan koko elämä on kärsimystä. Ihmisten suhde muihin eläimiin on täysin vinksahtanut, ja sen toivoisi muuttuvan.

Aloittakaamme sen tunnustamisella, että eläimillä on itseisarvo. Eläimet ovat tuntevia, kokevia, kokonaisvaltaisia. On oireellista, että eläinten oikeuksista ei ole säädetty itsenäisenä intressinä, sillä se johtaa helposti muiden intressien, kuten omaisuudensuojan tai elinkeinovapauden ohituskaistaan. Silloin eläinten oikeus hyvinvointiin jää alistaiseksi esimerkiksi oikeudelle myydä turkiksia, ja tähän on eettisesti kestävätkö. Eläinten asia on meidän kaikkien asia, ja siksi eläinten oikeuksista olisi säädettävä voimakkaammin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

17.16 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos tästä kansalaisaloitteesta, että saamme keskustella eläinten oikeuksista ja eläinten hyvinvoinnista. ”Eläimet ovat ystävistä parhaita — eivät kysy mitään, eivät sano moitteen sanaa”, totesi George Eliot aikoinaan. Hallituksen kirjaus siitä, että se selvittää eläinsuojelurikosten rangaistuksia ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin sekä arvioi mahdollisuudet pidentää eläintenpitokieltoja ja tehostaa valvontaa, on äärettömän tärkeä asia.

Pentutehtailu: petos, kavallus, eläinsuojelurikos — 11 kuukautta ehdollista. Karjankasvattajalle puoli vuotta ehdollista: hoidon laiminlyönti, eläinten kuoleminen nälkään. Nälkiintynyt, likainen nautakarja — kolme kuukautta ehdollista vankeutta. Kissojen hoitamatta jättäminen, nälkiintyminen, kissojen kuolema — viisi kuukautta ehdollista vankeutta. Eli todellakin meillä on paljon tehtävää siinä, että saamme esimerkiksi nämä rangaistukset kohdilleen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

17.17 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ensinnäkin kansalaisaloitteesta. Viime kaudellahan meillä oli myös lakialoite tästä — kiitokset myös siitä. Eli asiasta on keskusteltu jo pidempään, ja toivon, että perustuslakivaliokunta ottaa nyt varsin vakavasti asian käsittelyyn.

No, miksi sitten eläinten oikeudet tarvitaan erikseen juuri perustuslain tasolle? Ongelma on se, että tavallisen lain tasoinen sääntely ei tosiasiassa kykene suojelemaan eläimiä. Tästä on aivan liian monta todistetta jo tällä hetkellä, kuten esimerkiksi turkistarhaus, jonka harkittu alasajo siirtymäajalla olisi täysin mahdollista — sitä kansalaisten merkittävä enemmistö myös puoltaa — mutta joka nyt yhä porskuttaa, ja rahoitus, joka siirtymään voitaisiin käyttää, päätyy alalle joko tukiin tai nyt viimeisimpänä — budjetissa ihan todella merkittävä, yksittäiselle alalle päätyvä summa, 50 miljoonaa euroa — lintuinfluenssan vaatimiin eläinten lopettamisiin ja korvauksiin.

Nykylainsäädäntö ei siis mahdollista eläinten ja ihmisten intressien punnintaa ristiriitailanteissa eikä tarjoa riittäviä työkaluja eläinten käytön tarpeellisuuden kyseenalaistamiseen. Tämä lainsäädäntö tarvitaan nyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.19 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On väärin harjoittaa silmitöntä väkivaltaa heikompaan kohtaan, ja on väärin, että lainsäädäntömme tällä hetkellä suojelee ja mahdollistaa vallankäyttöä ilman, että eläinten oikeuksia punnitaan. Samaan aikaan jo nyt meidän nykylakimme tunnistaa sen, että eläimiä tulisi kohdella hyvin ja eläimille kuuluisi oikeus hyvään elämään, mutta me emme vain turvaa näitä oikeuksia.

Eläimet ovat itsessään arvokkaita, ja ihmisen on huomioitava eläinten oikeudet ennen kaikkea eläinten itsensä takia. Eläimet eivät muutu esineiksi, vaikka lakimme ne sellaisiksi tällä hetkellä rinnastaa. Siksi ainoa kestävä vaihtoehto on muuttaa meidän toimintatapojamme ja muuttaa meidän lakejamme sellaisiksi, että eläinten oikeudet tulevat aidosti huomioituiksi. Me tarvitaan eläinten perusoikeuksia, ja itse kannatan tätä aloitetta. Kiitos paljon kaikille allekirjoittaneille ja tämän aloitteen tekijöille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

17.20 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sivistykseen kuuluu myös ympäristöstä huolehtiminen ja eläinten hyvä kohtelu. Eläimillä ja luonnolla on ihmisten tarpeista riippumaton arvo jo itsessään. Luonnon monimuotoisuuden vaalimiseksi on suojeltava riittävän laajoja erilaisia luontotyyppien kokonaisuuksia. Vastuu ympäristöstä ja eläimistä kuuluu meille kaikille.

Eläintutkimus on osoittanut, että esimerkiksi monella kehittyneemmällä eläimellä on paitsi tarkka hermojärjestelmä myös verrattain laajoja kognitiivisia kykyjä ja kyky vuorovaikutukseen ihmisen kanssa. Näin ollen kärsimyksen vähentämisen ja lajityypillisen elämän edistämisen voidaan katsoa olevan ainakin osittain se eettinen perusta, jolle nykylainsäädäntö pohjaa määrittäksensä.

Oikeuksien suojeleminen on verrattain tuoretta jopa Suomen kaltaisessa maassa, ja julkisuuksissa on käyty keskustelua, että edellinen perustuslaki ja sen myöhemmät tulkinnat ovat vieneet perusoikeus- ja ihmisoikeussuojaa liian pitkälle. Mielestämme emme uusilla oikeuksilla voi mennä lisää tähän suuntaan.

Viime kaudella tuoreeltaan säädettiin uusi laki eläinten hyvinvoinnista, [Puhemies koputtaa] ja tämän vaikutuksia tulisi seurata.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kangas, olkaa hyvä.

17.21 **Antti Kangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huomenna 1.3. tulee kuluneeksi 70 vuotta siitä, kun elintarvikkeiden sääntely Suomessa loppui lopullisesti. Yksi keskeinen osa tästä sääntelyn loppumisesta on ollut karjatalous ja etenkin märehitijät, kuten lampaat ja naudat. Ne ovat pystyneet muuttamaan ihmisille sinänsä käyttökelpotonta nurmea ihmisille hyvin käyttöön sopivaan maitoon ja lihaan.

Suomi on eläinten hyvinvoinnin kärkimaa yhdessä Ruotsin ja Norjan kanssa. Siten me voimme auttaa muita maita kehittämään eläinten hyvinvointia. Meidän lehmillämme on nimet, ja niillä on hyvät, pehmeät makuupaikat. Kunnianhimoinen eläinten hyvinvointilaki toi jälleen askeleen kohti parempaa hyvinvointia.

Suomessa on tehokasta eläintuotantoa mutta ei tehotuotantoa, ei antibiootteja, ei kasvuhormoneja kasvua ja tuottavuutta edistämään. On lähes absurdia keskustella tehotuotannosta Suomen kohdalla. Meidän sioilla on saporot ja kanoilla nokka, kaikki tuotantorakentaminen lähtee eläinten hyvinvoinnin kehittämistä. [Puhemies koputtaa] Uusia paikkoja parsinavetoihin ei saa tehdä, eivätkä kanat saa olla enää häkeissä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

17.23 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan alkuun kiitos aloitteen tekijöille ja kaikille sen allekirjoittaneille siitä, että me puhumme tänään eläimistä ja eläinten oikeuksista. Uskon, että moni kollega, joka tässä salissa tänään istuu, on samaa mieltä, että näistä puhutaan itse asiassa aivan liian harvoin. Se on mielestäni jo yksi syy kannattaa tämän aloitteen tahtotilaa vahvistaa eläinten oikeuksia meidän oikeudellisessa kehikossa: se ei olisi kiinni siitä, sattuvatko kyseistä kansanedustajaa kiinnostamaan eläinten asema ja eläinten oikeudet, vaan olisi osa meidän työtämme tarkastella nykyistä tarkemmin myös eläinten oikeuksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

Vaikka täällä on kuultu kauniita puheenvuoroja siitä, miten Suomi on eläinten oikeuksien kärkeä, niin emmehän me sitä ole. Meillä moni asia toimii, mutta me tiedämme, että meidän lainsäädäntökin mahdollistaa eläinten kärsimysten aiheuttamista eri muodoissa.

Tästä aloitteesta liikkuu myös paljon virheellistä tietoa siitä, että se kieltäisi jatkossa sen, että voi pitää lemmikkejä, tai se kokonaan lopettaisi meidän lihantuotannon tai vaarantaisi huoltovarmuuden. Tämä ei pidä paikkaansa. Se vahvistaisi huomattavasti eläinten asemaa.

Toivon todella, että tämä ei olisi hallitus—oppositio-kysymys. Tämä on tullut kansalaisaloitteena kansalaisten vahvalla tuella, ja ainakin vihreät tulevat tekemään osansa sen eteen, että eläinten oikeudet yhä Suomessa vahvistuisivat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

17.24 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Niin, arvoisa puhemies, eräs keskeinen perustelu tämän aloitteen taustalla on huomio siitä, että tavallinen lainsäädäntö ei kykene suojelemaan eläimiä silloin, kun kyse on vakavasta ristiriidasta joihinkin perustuslailla suojattuihin kohtiin nähden. Tämä ei täysin pidä paikkaansa, sillä meillä on jo nykyisessä lainsäädännössä useita rajoituksia esimerkiksi suhteessa omaisuudensuojaan, jotka ovat menneet perustuslakitarkastelusta ihan hyvin läpi.

Tässä ihan oikeasti on kysymys, jossa varmasti voidaan saada aikaiseksi parannusta eläinten intressien huomioonottamiseen, kun se saadaan perustuslakiin. Mutta se tapa, jolla sitä tässä esitetään laissa tehtäväksi, ei ole kestävä, se ei oikeudellisesti toteuttamiskelpoinen. Se aiheuttaisi kaaoksen meidän oikeudellisella kentällä, koska meillä ei olisi mitään välineitä tehdä sitä punnintaa erilaisten perusoikeuksien välillä, meillä ei olisi minkäänlaista traditiota, minkä perusteella me pystyttäisiin arvioimaan, [Puhemies koputtaa] minkä tyyppistä lainsäädäntöä perustuslakiin laitettujen [Puhemies koputtaa] määräysten pohjalta olisi säädettävissä. Se ei ole siis [Puhemies koputtaa] toteutuskelpoinen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

17.26 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kansalaisaloitteessa ehdotetaan perustuslain muuttamista siten, että perustuslakiin lisätään uusi luku eläinten oikeuksien turvaamiseksi. Lakialoitteen päämääränä on, että eläimet tunnustetaan tuntevina yksilöinä ja perusoikeuksien haltijoina.

Mitä tämä tarkoittaisi? Eläinten oikeuksien kirjaaminen perustuslakiin tarkoittaisi myös käytännössä perustavanlaatuisia muutoksia suhteessa nykytilaan. Aloitteen tekijät ovat arvioineet, että kirjauksen seurauksena liharuuan tuotanto tulisi nykymuodossaan loppumaan. [Mai Kivelä: Hyvä!] Tämä olisi maaseudun ja elintarvikealan kuolinisku. Ruokasuosituksiin perustuen esimerkiksi kalastusta voisi jossain määrin harjoittaa, metsästys ja vapaa-ajankalastus eivät voisi jatkua, ja tällä olisi todella rajuja seurauksia ihmisten elinkeinovapauteen. [Puhemies koputtaa] Eläinten oikeuksia turvataan perustuslaissa tällä hetkellä, ja esimerkiksi elinkeinovapaus ja omaisuudensuoja on turvattu perusoikeuksina.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.27 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän kansalaisaloitteen tekijöitä. Tämä on hyvä perusta keskustelulle eläinten hyvinvoinnista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

Tähän kohtaan 4, ”Ihmisen hoidosta riippuvaisten eläinten perusoikeudet”, tarvitsisi kyllä lisää kirjauksia. Suomessa ruoantuotannossa broilerit kasvavat turvepehkussa, nautan- ja osittain myös sianlihan tuotannossa turvetta käytetään makuualustana ja kuivikkeena. Maidontuotannossa kuiviketurve varmistaa utareterveyttä ja eläinten hyvinvointia. Kuiviketurve pitää eläimet puhtaina ja terveinä. Turpeen happamuus on ominaisuus, joka parantaa hygieenisyyttä ruoantuotannossa ja vähentää antibioottien käytön tarvetta. Monissa muissa maissa eläimiä lääkitään antibiooteilla jatkuvasti ennaltaehkäisevästi. Lakiin eläinten perusoikeuksista tulisi ehdottomasti kirjata tuotantoeläinten oikeus turvepehkuun ja kuiviketurpeeseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.28 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tutkittu tieto ja ymmärrys eläinten hyvinvoinnista, käyttäytymisestä ja tarpeista on lisääntynyt, ja se johtaa tarpeeseen uudistaa myös lainsäädäntöä. Me tarvitsemme lainsäädäntöä, joka tunnistaa paremmin eläinten hyvinvoinnin ja oikeudet. Viime kaudella eläinten hyvinvointilakia uudistettiin, mutta siihen jäi vakavia puutteita. Eläinten itseisarvo olisi pitänyt kirjata lakipykälätasolle, kanojen ja broilereiden oloja olisi pitänyt parantaa, parsinavetoista ja porsitushäkeistä olisi pitänyt luopua kokonaan siirtymäajalla. On selvää, että lainsäädäntömme ei tällä hetkellä turvaa tuotantoeläimille mahdollisuutta lajityypilliseen käyttäytymiseen. Eläinten oikeuksien kirjaaminen perustuslakiin vahvistaisi eläinten asemaa ja asettaisi myös tarpeen arvioida nykyistä lainsäädäntöä tältä osin uudelleen.

Haluan myös kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä ja allekirjoittajia tämän asian nostamisesta tänne eduskunnan käsittelyyn. Tuen kansalaisaloitteen tavoitteita ja toivon sille perusteellista käsittelyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

17.29 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos eläinjuristeille tästä kansalaisaloitteesta ja totta kai allekirjoittajille. Tämä on todella tärkeä asia keskustella täällä salissa.

Luonnontieteellinen ja oikeustieteellinen tutkimustieto myös osoittaa, että nykylainsäädäntö ei pelkästään ole riittämätön suojelemaan eläimiä pelolta, kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta vaan nykylainsäädäntö sallii useita menetelmiä ja käytäntöjä, jotka aiheuttavat eläimille kärsimyksiä. Tätä oikeudellista asetelmaa ylläpitää nykyinen oikeudellinen kehikko, jossa ihmisen perusoikeudet ohittavat lähes aina lähtökohtaisesti eläinten suojaksi säädettyt lait. Tuotantoeläimiä kuitenkin kohdellaan Suomessa hyvin verrattuna moneen muuhun maahan — se täytyy sanoa.

Haluan myös ottaa esille tämän, kun omaisuudensuojasta puhuttiin ja edustaja Forsgrén nosti asian esille. Tein tästä lakialoitteen — sillä perusteella varsinkin, kun oli eräaseenkin huusholliin tehty tarkastus 18 kertaa, ja loppujen lopuksi [Puhemies koputtaa] parin vuoden kuluessa eläimet piti lopettaa — ja siihen lakialoitteeseen ei tullut kuin alle 30 allekirjoitusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

17.31 **Hanna Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin tärkeä aloite — kiitos tämän tekijöille ja allekirjoittajille. On tärkeää käydä tätä keskustelua. Eläinten perusoikeuksien kirjaus perustuslakiin vahvistaisi eläinten itseisarvoa. Nykyisellään liian usein eläimen asema määrittyy esimerkiksi ihmisen omistusoikeuksien kautta ja eläin rinnastetaan esineeseen. Nyt tämän uudistuksen toteutuessa eläimen oikeudet tulisivat aidosti puntaroiduiksi yhdessä ihmisten perusoikeuksien kanssa.

Tämä nykytilan ongelma tuli esiin muun muassa, kun perustuslakivaliokunta käsitteli rituaaliteurastusta ja perustuslakivaliokunta päätyi puoltamaan sitä, että rituaaliteurastuksen yhteydessä eläintä ei tarvitse tainnuttaa. On vaikea ymmärtää, kuinka näin on käynyt, mutta se tulee juuri siitä, että kun ei ole eläinten oikeuksia kirjattu perustuslakiin, niin ei ole tullut tätä eläinten oikeuksien punnintaa uskonnonvapauden kanssa, mikä on johtanut sitten tähän perustuslakivaliokunnan tulkintaan.

Ehdottomasti tähän tarvittaisiin muutos ja tämä tilanne pitäisi korjata, ja tämän kansalaisaloitteen käsittely täällä eduskunnassa on tärkeä paikka nyt tarkastella tätä kokonaisuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

17.32 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tästä keskustelusta eläinten hyvinvoinnin eteen ja tästä kansalaisaloitteesta. Ymmärrän täysin, minkä takia se meillä täällä salissa on.

Edustaja Kontula piti mielestäni hyvin perustellun puheenvuoron tästä oikeudellisesta asemasta. Itse myöskin tutkinnanjohtajana voisin kuvitella, minkälaisia tulkintaongelmia meillä tulisi näistä käytänteistä sillä puolella.

Olen eläinten ystävänä siitä eläinten kohtelusta äärettömän... Olen nähnyt sen tavallaan siellä käytännössä, siinä on meillä ongelmia valvonnan suhteen. Meillä on lainsäädännössä ja rangaistusasteikoissa ongelmia, ja nämä eläintenpitokiellot ovat yksi esimerkki siitä, mitä meidän pitäisi tulla korjaamaan tältä osalta. Suomessa on valvontaa, mutta esimerkiksi valvontaeläinlääkäreitten kohdalla se ei ole riittävää. He tarvitsisivat esimerkiksi sille puolelle enemmän tukea ja apua. [Puhemies koputtaa]

Mutta omaisuudensuoja ja elinkeinovapaus ovat äärettömän tärkeitä arvoja. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

17.33 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset täältäkin aloitteen tekijöille ja allekirjoittajille. Eläinten hyvinvoinnilla, oikeudella lajityypilliseen käyttäytymiseen, on itseisarvo. Kun puhutaan Suomen tämänhetkisestä eläinoikeustilanteesta ja erilaisesta sääntelystä ja usein käytetään lähtökohtana vertaamista johonkin muuhun — se on ihan hyvä, sitä on syytäkin verrata, missä tehdään ehkä asioita paremmin, missä täällä ollaan edellä — mutta ennen kaikkea sitä pitäisi aina verrata siihen tietoon, mitä me tiedetään eläinten lajityypillisestä käyttäytymisestä ja hyvinvoinnista, ja miettiä siltä kannalta, onko meidän sääntely ajan tasalla, onko se kestävää eettisesti.

Mitä tulee tähän itse aloitteeseen, niin toivon, että perustuslakivaliokunta järjestäisi julkisen kuulemisen, jossa voitaisiin sitten vielä jatkaa tätä minusta hyvin ansiokasta keskustelua, jonka tämä aloite on jo nyt saanut aikaan. Mitä se käytännössä tarkoittaisi, että miten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

se pitäisi perustuslaissa sitten kirjoittaa — itse sitä ajatusta kannatan — niin minusta sitä keskustelua ehdottomasti kannattaa jatkaa ja tätä ajatusta viedä eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

17.34 Mikko Polvinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset aloitteen tekijöille — terveisiä Korpi-Kainuusta.

Mitä suurpetojen oikeuksiin ja luontaisiin elinympäristöihin tulee, niin esimerkiksi kotikunnassani Kuhmossa suurpetoja ruokitaan haaskapaikoilla jopa 20 000 kilolla eläinperäistä ravintoa vuosittain. Eläinpopulaatiot kasvavat ylisuuriksi, ja samaan aikaan toiset lajit, kuten esimerkiksi metsäpeurat, eivät pysty vasomaan luontaisilla vasomisalueillaan. Toivon, että eläinten oikeuksia tarkasteltaessa myös suurpedoilla pyritään säilyttämään lajille luontaiset ominaisuudet, kuten luontainen ihmisarkuus, ja pentutehtailu haaskoja hyväksikäyttäen estetään ja muiden metsässä elävien lajien luontainen elämä mahdollistuu suurpetokannoista huolimatta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

17.35 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosiaan totta, että voisimme tehdä paljon jo nyt, vaan emme tee. Nostan yhden esimerkin, joka liittyy tähän, minkä edustaja Nieminenkin jo mainitsi.

Eläinsuojelulain ja eläinten kaltoinkohtelun valvontaan liittyy yhä merkittäviä puutteita. Tarkastuksia tiloilla tekevien valvontaeläinlääkärien resurssit ovat puutteelliset ja eläinlääkärien työkuorma on valtava. Viranomaisyhteistyökään ei aina suju parhaalla mahdollisella tavalla, ja valvontaeläinlääkäreiden lausuntojen mukaan poliisien reagointi ja toimenpiteet viranomaisten tekemiin ilmoituksiin jättävät paljon parantamisen varaa. Suomen eläinsuojeluyhdistys, SEY, teki selvityksen virkaeläinlääkäreille, ja yli 70 prosenttia koki, että oman alueen poliisi ei tunne eläinsuojelulakia riittävän hyvin. Tämä on merkittävä puute. Helsinki sai tällaisen eläinsuojelupoliisiryhmän, ja tätä toimintaa pitäisi laajentaa koko maahan. Se ei ole kuin koulutuskysymys ja henkilöstönnimityskysymys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

17.36 Tomi Immonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eläinten hyvinvointi on toki tärkeä asia, mutta tämä aloite antaa ymmärtää, että perustuslakiin kirjattavat eläinten oikeudet kattaisivat siis niin lemmikit, tuotantoeläimet kuin metsän eläimetkin viimeistä oravaa myöten, etanaakaan unohtamatta — ketään ei erotella.

Aloitteessa halutaan todeta eläimet myös asianomaiskelpoisiksi tuomioistuimissa. Eläimen puhevaltaa aloitteen mukaan käyttäisi sen laillinen edustaja. Tämä tarkoittaisi myös perehtyneisyyttä eläinoikeuteen ja eläinten suojeluun laajemminkin, ja aloitteen mukaan oikeusministeriö nimittäisi henkilöt tämmöisiin tehtäviin.

Minun mielestäni eläinkuntaa inhimillistämällä ei ole järkevää kuormittaa jo nyt ylikuormittunutta oikeuslaitostamme. Nykyinen lainsäädäntö sääntelee jo tarpeeksi niin metsästyksen kuin esimerkiksi karjatalouden osalta humanista eläinten kohtelusta. Suomalaisilla tuotantoeläimillä on jo nyt hyvin säädellyt oikeudet, ja niitä edelleen kehittämällä päästäneen parempaan lopputulokseen kuin puuttumalla perustuslakiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

17.38 **Maria Ohisalo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän kansalaisaloitteen tekijöitä ja kaikkia allekirjoittaneita. Ajattelen, että ei ole mitenkään radikaalia, että haluaa jokaiselle eläimelle lähtökohtaisesti oikeuden elää hyvää elämää ja mahdollisuuden käyttäytyä lajilleen tyypillisellä tavalla. Nykyinen lainsäädäntömme ei tätä vielä riittävällä tavalla turvaa, ja siksi nyt keskustelemme tästä aloitteesta tänään.

Haluan muistuttaa, että jopa eduskunnan perustuslakivaliokunta on ottanut kantaa eläinten oikeuksien turvaamiseksi perustuslain nojalla tai tasolla. Perustuslakivaliokunta muistutti vuonna 22 lausunnossaan eläinten hyvinvointilaista, että eläinten asemaa vahvistettiin Euroopan unionin oikeudessa Lissabonin sopimuksella ja että Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat sitoutuneet ottamaan eläinten hyvinvoinnin vaatimukset täysimääräisesti huomioon unionin lainsäädännön täytäntöönpanossa.

Perustuslakivaliokunta huomautti samassa lausunnossaan myös, että hallituksen olisi syytä huomioida tämä perustuslain mahdollisia uudistustarpeita arvioitaessa. Itse pidän ilmeisenä, että perustuslakia on eläinten oikeuksien osalta tarpeen uudistaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

17.39 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Hop-sulle:

Tosiaan poliisin resurssikysymys on suurin kysymys tällä puolella, että minkä takia ei näitä eläinrikostutkintaryhmiä meillä ole enempää. Olet aivan oikeassa siinä, että meillä ei ole riittävästi myöskään tietoa siitä, koska meillä ei ole tällaista koulutusta suoraan eläinrikoksiin. Kaakkois-Suomessa poliisilaitoksella olen itse ollut siinä ryhmässä vetämässä, jossa tehdään alueellista yhteistyötä valvontaeläinlääkäreitten kanssa. Siellä meillä on tavallaan moniviranomaisyhteistyö, mutta se resurssi on hyvin vähäinen.

Toiseksi ovat nämä tutkintaryhmät. Me emme saa sellaisia tutkijoita, jotka olisivat aktiivisesti itse myöskin kiinnostuneita näistä asioista.

Ja sitten tullaan tänne lainsäädäntöön. Meillä priorisoidaan ihmisen henkeen ja terveyteen kohdistuvat pahoinpitelyt plus monta muuta asiaa ennen eläinrikoksia, ja harmillisesti nämä tutkinnot kerkeävät pitkittymään, ja tosiaan sitten niitten tutkinta-ajat, ennen kuin ne pääsevät tuomioistuimeen, ovat pitkiä, ja ongelmat kasaantuvat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

17.40 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on useaan kertaan todettu, että Suomi olisi eläinsuojelun kärkimaa — no ei todellakaan ole. Jos ajatellaan niin sanotun eläinten hyvinvointilain läpivientiä viime kaudella, niin pelkästään porsaiden kastointi, joka on toimenpide, jota suuressa osassa Eurooppaa ei käytetä käytännössä lainkaan ja jonka lakkauttamisesta on EU-tasolla olemassa jo sopimus, vaati usean porsassukupolven ja miljoonien ja taas miljoonien kastraatiotapausten mittaisen siirtymäajan, ennen kuin Suomessa päästiin edes tällaisesta barbaarisesta käytännöstä jonkinlaiseen sopimukseen. Jopa kivunlievityksen käyttämisessä näissä tilanteissa vaadittiin todella pitkä siirtymäaika. Turkistarhaus on kielletty käytännöllisesti katsoen koko sivistyneessä maailmassa — Suomi ei siihen kuulu. Ja jos ajatellaan vaikkapa poikatipujen massateu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

rastuksia, niin sekä Ranskassa että Saksassa on jo vuosia ollut lainsäädäntö, jolla pyritään sellaiseen kananmunatuotantoon, jossa tätä ei tarvitsisi tehdä vaan munat läpivalaistaan etukäteen. [Puhemies koputtaa] Suomessa ei käydä edes keskustelua tällaisista asioista. Me ollaan eläinsuojelukysymyksissä toistaiseksi [Puhemies koputtaa] vielä enemmänkin jäljessä kuin edellä. [Atte Harjanne: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

17.41 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhumme eläinten hyvinvoinnista, niin tänä päivänä tulee hyvin vahvana se asia, että tällä hetkellä monella ihmisellä on talousvaikeuksia, mutta heillä on silti esimerkiksi lemmikkieläin. Meillä on 800 000 koiraa ja paljon kissoja. Kun halutaan perushoitoa, viedään se oma rakas lemmikki lääkärille, niin kunnallista lääkäriä ei välttämättä saa ollenkaan, on pitkät matkat, tai pitää käyttää yksityistä, joka on ehkä kaukana ja erittäin kallis. Jokaisen pitäisi saada perushoitoa kunnalla olevalla lääkärillä, joka on edullisempi. Siihen pitää tulevaisuudessa kiinnittää huomiota, että tämä palvelu on saatavissa, koska tosiaan sitten se eläin jää hoitamatta tai sillä omistajalla on todella kovat henkiset tuskat, kun ei saa rakasta lemmikkiään vietyä [Puhemies koputtaa] lääkärille. Ja tämä sama probleema on myös tuotantoeläinten kohdalla, [Puhemies koputtaa] eli kunnallinen eläinlääkäripalvelu kuntoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

17.43 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erinomainen puheenvuoro edustaja Kontulalta. On hyvä tarkastella niitä tosiasioita, jollainen meidän eläinoikeuksiin liittyvä sääntely on verrattuna muihin. Kenties se räikein esimerkki on tosiaan tämä turkistarhaus. Se, että meillä on eettisesti kestämaton ala, joka on lisäksi vielä merkittävä pandemiariski, tulee maksamaan 50 miljoonaa veronmaksajien rahaa. Kyllä olisi aika korkea aika suunnitelmallisesti ajaa tämä alas. Jokainen tällainen päätös pitkittää sitä näkymää, jossa eläimet kärsivät, ja toisaalta viime kädessä ennen pitkää se koko ala jää tyhjän päälle.

Sitten aivan toiseen asiaan, tähän, mitä edustaja Elomaa nosti. Siinä huomautan, että käsitteäkseni meidän yksityisen eläinlääkäritoiminnan markkinaosuudet ovat varsin keskittyneet, ja itse asiassa Kilpailu- ja kuluttajaviraston toiminnan tehostaminen ja mahdollisuuksien lisääminen tältä osalta voisi auttaa myös eläimiä niin, että meillä olisi edullisempaa hoitoa tarjolla eläimille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.44 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me puhutaan täällä eläinten perusoikeuksista ja on puhuttu valvontaeläinlääkäreistä ja muista, ja on totta, että Suomessa on ongelmia tässä, että on huonosti hoidettu eläimiä. Tämä on vähän ehkä karkea rinnastus, mutta eläinsuojelussa ja lastensuojelussa on tietyllä tavalla samantyyppisiä ongelmia. Joskus ne toimivat liian myöhään, ja joskus ne toimivat liian aikaisin. Tämä on semmoinen ongelma, että oikeastaan riippuu meistä kansalaisista itsestämme — siitä, min-käläiset arvot meillä on — miten me kohtelemme eläimiä, miten me kohtelemme lapsia. Tämä on todella vaikea asia. Ja on ikävä sanoa, mutta olen myös kohdannut semmoisia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

eläinsuojelullisia tilanteita, joissa ainakin oman ja monen muunkin arvion mukaisesti on puututtu aivan liian aikaisin näihin asioihin. [Puhemies koputtaa] Ongelmat ovat yhtenäiset molemmissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.45 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on nyt nostettu esille näitä yksittäisiä pieniä parannuksia, mutta itse näen, että tässä aloitteessa on kyse siitä, että tämä koko nykytilanne pitäisi kyseenalaistaa. Suurta osaa meidän eläimistämme käytetään käytännössä biomassana, tällaisena hyödykkeenä, jolla on ainoastaan välinearvo sen ihmisen taloudellisen toiminnan kautta. Ja tämä laajamittainen hyväksikäyttö on aivan valtava eettinen kysymys. Olen samaa mieltä siitä, että tämä on yksi meidän aikamme suurimpia kysymyksiä, ja se pitää ottaa vakavasti. Tämänkin keskustelun aikana kuolee tuhansia yksilöitä, jotka eivät halua kuolla, liukuhihnalta meidän teurastamoissamme. Eli on turhauttavaa ajaa näitä pieniä parannuksia lakiin, kun tämä koko lähtökohta ja oikeutus pitäisi kyseenalaistaa. Sen takia me tarvitaan tätä muutosta perustuslain tasolla, ja sen takia on tosi hienoa, että tämä aloite on nyt tullut tänne ja perustuslakivaliokunta tulee tätä käsittelemään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Hyvät edustajat, olemme nyt käyttäneet sen ajan, joka oli tässä yhteydessä varattu tämän asian käsittelylle. Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.47.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.33.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Ja sieltä ensimmäisenä edustaja Virta, olkaa hyvä.

18.33 **Sofia Virta vihr:** Arvoisa puhemies! Tänään eduskunta puhuu eläinten oikeuksista, ja heti alkuun on todettava, että tämän tärkeän kansalaisaloitteen myötä pääsemme keskustelemaan aiheesta, josta puhumme aivan liian vähän. Kyse kun ei ole siitä, kuka meistä kansanedustajista sattuu tykkäämään eläimistä ja kuka ei, kyse on elävien, tuntevien ja omia tarpeita omaavien olentojen oikeuksista ja siitä, löytyykö tässä maassa poliittista tahotilaa eläinten oikeuksien parantamiseen. Kyse on siis vakavasta asiasta, vaikka surullisen usein eläinkysymyksiä nostaessa törmää melkoiseen vähättelyyn. Ja juuri siksi tämä kansalaisaloite eläinten oikeuksien kirjaamisesta perustuslakiin on tärkeä. Eläimet ovat eläviä, tuntevia olentoja täysin riippumatta siitä, koemmeko me heidät arvokkaiksi vai emme. Lain silmissä nyt näin ei ole, ja se näkyy jo siinä, miten vähän eläinten oikeuksista politiikassa todella yleensä puhutaan, ja jos puhutaan, niin surullisen usein vain puheen tasolle jääden.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

Ja kyllä, eläinten suojaksi on säädettyä lainsäädäntöä voimassa EU:ssa ja kansallisesti nyt enemmän kuin koskaan aikaisemmin ihmiskunnan historiassa. Ongelma vain on siinä, että lainsäädännön runsaudesta huolimatta eläimiä jalostetaan, kasvatetaan ja tapetaan yhä enemmän, ja näin ollen eläimille aiheutetaan ainakin määrällisesti enemmän kärsimystä kuin koskaan aikaisemmin. Esimerkkinä mainittakoon, että vuonna 2014 Suomessa tapettiin 67 miljoonaa eläintä ja vuonna 2022 luku oli jo yli 84 miljoonaa, eli keskimäärin Suomessa tapettiin 230 000 eläintä päivässä.

Arvoisa puhemies! Eläimet ovat itselleni olleet aina iso osa elämää. Se selittää varmasti sitä, miksi ensimmäinen ajatus oli aloittaa tämä puheenvuoro kuvaamalla sitä, miten eläimet ovat omassa elämässäni vaikuttaneet, miten isoja tunteita, iloja, minulle ja vaikka lapsille saaneet aikaan. Muutaman lauseen kirjoitettuani havahduin kuitenkin siihen, että tämähän on tavallaan osa juuri sitä ongelmaa. Minun poliitikkona ei pitäisi pohtia tätä asiaa lähtien siitä, mitä minä olen eläimiltä saanut, vaan muistaa, että eläimillä on itseisarvo jo itsellään. Liian helposti me nimenomaan jumiudumme katsomaan tai kuvailemaan eläimiä tai eläinten oikeuksia vain niiden linssien läpi, mitä eläimet meille antavat tai eivät anna, miten eläimet meitä hyödyttävät tai eivät hyödytä. Tarvitsemme kansalaisaloitteen mukaisesti eläinten oikeudet perustuslakiin juuri siksi, ettei eläinten hyvinvoinnista välittämisen pitäisi olla kiinni empaattisuudesta, hyvästä tahdosta tai siitä, mitä eläimiltä on itse saanut. Eläinten oikeuksien pitäisi toteutua silloinkin, kun ihmistä tai päättäjää ne eivät henkilökohtaisesti kiinnosta.

Ongelma laissa nykyisellään on siinä, että sääntely ei tosiasiassa kykene suojelemaan eläimiä, ei mahdollista eläinten ja ihmisten intressien punnintaa ristiriitatilanteissa eikä tarjoa työkaluja eläinten käytön tarpeellisuuden kyseenalaistamiseen. Luonnontieteellinen ja oikeustieteellinen tutkimustieto osoittavat, että nykyllä lainsäädäntö ei pelkästään ole riittämätön suojelemaan eläimiä pelolta, kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta, vaan nykyllä lainsäädäntö, kuten tänään debattipuheenvuoroissa hyvin kuulin, nimenomaan sallii useita menetelmiä ja käytäntöjä, jotka aiheuttavat eläimille kärsimystä.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteen tahtotilan toteutuessa Suomen perustuslakiin lisättäisiin luku eläinten perusoikeuksista. Luvussa säädettäisiin eläinten suojelusta, eläinten perusoikeuksien turvaamisesta, luonnonvaraisten ja ihmisen hoidosta riippuvaisten eläinten perusoikeuksista ja eläinten jalostuskiellosta. Mainittakoon jalostuskiellolla tässä yhteydessä tarkoitettavan eläinten jalostusta tavalla, joka voi aiheuttaa fyysistä tai psyykkistä haittaa tai jälkeläisen käyttäytymisen tai kehityksen häiriöitä. Jalostuskiellon lisäksi aloitteella ei säädetä minkään yksittäisen ihmisen toiminnan automaattisesta kiellosta, mutta eläinten perusoikeudet vahvistaisivat eläinten asemaa ja väistämättä myös asettaisivat tarpeen arvioida nykyistä lainsäädäntöämme yhä uudelleen.

Ketään ei siis suoraan kielletä esimerkiksi pitämästä lemmikkiä, mutta lailla varmistettaisiin nykyistä paremmin, että kun eläintä pidetään tai eläimen kanssa toimitaan, niin siitä eläimestä pidetään huolta. Tämän toki pitäisi olla itsestään selvää, mutta me tiedämme, ettei se ole. Kansalaisaloite ei myöskään tarkoittaisi esimerkiksi kannanhoidollisen metsästyksen lopettamista tai lihatuotannon kokonaan lopettamista. Esitys ei myöskään vaarantaisi Suomen huoltovarmuutta, kuten virheellisesti on kuultu väitettävän. Mutta selvää ja rehellistä on sanoa, että kyllä kansalaisaloitteen tahtotilalla olisi vaikutusta esimerkiksi eläinten käyttöön siellä tehotuotannossa — ja niinhän sillä kuuluisikin olla, ei kai tätä esitystä muuten olisi tuotu. Nykytila on tällaisenaan kestävä, ja ehkä tämän kautta saatai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

siin vihdoin lopetettua se turkistarhauskin, jota itse asiassa enemmistö suomalaisista kannattaa lopetettavaksi.

Tiedämme varsin hyvin, miten arvoton eläin on tällä hetkellä siellä lain silmissä ja miten vähällä esimerkiksi eläintä kaltoin kohtelevat tahot pääsevät. Se on väärin. Eläinten oikeudet perustuslakiin kirjaamalla voitaisiin nykyistä paremmin puuttua niihinkin tilanteisiin, joissa eläintä kohdellaan kaltoin, kun laki antaisi viranomaisille enemmän oikeuksia myös suojella eläinten oikeuksia.

Arvoisa puhemies! Useampi maa Euroopassa on jo säätänyt lainsäädännössään eläinten perusoikeuksista. Se ei ole ongelmatonta, mutta sitä tulee selvittää. Suomi ei voisi enää ylpeillä olevansa edelläkävijä eläinten oikeuksien puolustajana, mutta me voisimme liittyä samaan rintamaan osoittaaksemme, että Suomi on vahva sivistysvaltio, joka tunnistaa myös eläinten arvon ja oikeudet. Eduskunnan eläinavusteisen työryhmän puheenjohtajana on myös ilo todeta, että työryhmä on antanut vihreää valoa kansalaisaloitteen tahtotilan tukemiselle ja eläinten oikeuksien vahvistamiseksi Suomen lainsäädäntökehikossa. Eläinavusteisessa työskentelyssä eläin on nimenomaan työtoveri, ei työväline, hyödyke tai tavara. Kansalaisaloite eläinten perusoikeuksista tunnustaa tämän lähtökohdan ja antaa työkaluja lähestyä eläintä tuntevana olentona myös lain silmissä.

Aivan loppuun haluan vielä muistuttaa, että kun eläimet eivät voi pitää omaa ääntään täällä, niin meidän ihmisten tulisi haluta se tehdä. On paikallaan kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä ja allekirjoittaneita. Teidän ansiostanne tämä sali voi nyt päättää aloittaa päättäväisen parlamentaarisen työn sen eteen, että jatkossa eläinten oikeudet tulisi ottaa osana päätöksentekoa nykyistä paremmin huomioon. Vetoankin teihin, arvon kollegat, Suomen kansan edustajat, että ei mokata tätä, kuten eräs kansalainen minulle eilen terveisinä eduskuntaan lähetti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen poissa. — Edustaja Elo.

18.40 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Kun tutkimustieto ja ymmärryksemme eläinten hyvinvoinnista, käyttäytymisestä ja tarpeista lisääntyy, suhtautumisemme eläimiin ja niiden hyödyntämisen tapoihin muuttuu. Tämä näkyy yhteiskunnallisessa keskustelussa, joka luo väijäämättä painetta myös lainsäädännön muuttamiseen. Meillä on moraali ja meillä on vastuu siitä, miten kohtelemme toisia elollisia olentoja. Me tiedämme, että eläimet ovat tuntevia olentoja, jotka kykenevät kiintymään, ilahtumaan, pelkäämään ja tuntemaan kipua. Silti niiden ääni ei kuulu yhteiskunnassa, eikä niiden oikeuksia ole riittävällä tavalla turvattu nykyisessä lainsäädännössä. Me tarvitsemme eläinten oikeudet paremmin tunnistavaa lainsäädäntöä, ja siihen tähtää nyt käsittelyssä oleva kansalaisaloite eläinten perusoikeuksien kirjaamisesta perustuslakiin.

Arvoisa puhemies! Tärkeä lähtökohta on, että tunnustamme sen, että eläimillä on itsei-sarvo, arvo, joka on riippumaton siitä, tuottaako eläin ihmiselle hyötyä tai huvia. Eläimillä on oikeus käyttäytyä lajilleen tyypillisellä tavalla, oli kyse lemmikistä, tuotantoeläimestä tai villieläimestä. Tutkimustiedon valossa on selvää, että nykyinen tapamme kohdella eläimiä, erityisesti tuotantoeläimiä, ei kestä eettistä tarkastelua. [Juha Mäenpää: Kestää!]

Luen otteen eläinsuojeluasiamiehen lausunnosta koskien turkiseläinten olennaisia käyttäytymistarpeita: ”Turkiseläimet tarvitsevat nykyistä merkittävästi monipuolisemman ja virikkeellisemmän ympäristön ja suuremmat tilat, jotta ne voivat toteuttaa lajinmukaisia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

käyttäytymistarpeitaan. Turkiseläimiä ei tulisi pitää pienissä häkeissä. Turkiseläinten pitoalueen tulisi olla riittävän suuri liikkumisen tarpeen toteuttamisen ja lajityypillisen käyttäytymisen mahdollistamiseksi. Elinympäristön monipuolisuutta tulisi lisätä normaalin käyttäytymisen, kuten leikin, ravinnon etsinnän ja tutkimiskäyttäytymisen, edistämiseksi. Esimerkiksi ketut ja supikoirat tarvitsevat pesäkopin jatkuvaan käyttöön, supikoira mahdollisuuden talviuneen, kettu kaivamiseen soveltuvaa pohjamateriaalia ja minkki mahdollisuuden kiipeilyyn ja uimiseen. Eläimillä tulisi olla käytössään erilaisia virikkeitä, joita ne voivat käyttää vaihtelevasti ja jotka edistävät luonnollisen käyttäytymisen toteuttamista. Kaikilla eläimillä tulisi olla käytössään kiinteää alustaa luonnollisen liikkumisen mahdollistamiseksi.”

Edellä kuvattu osoittaa osaltaan, että lainsäädäntömme ei turvaa tuotantoeläimille mahdollisuutta lajityypilliseen käyttäytymiseen. Tätä tosiasiaa ei muuta muuksi se, että jossain toisessa maassa eläinten olot ovat vieläkin huonommat. Tässä tilanteessa on vastuutonta, että Orpon hallitus päätti olla jatkamatta eläinten ääntä yhteiskunnassa edustaneen eläinsuojeluasiamiehen virkaa.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteen monet tavoitteet ovat hyviä ja perusteltuja. Eläinten perusoikeuksien kirjaaminen lakitasolle vahvistaisi eläinten asemaa yhteiskunnassa ja asettaisi myös tarpeen arvioida nykyistä lainsäädäntöämme tältä osin uudelleen. Luonnollinen ja oikeustieteellinen tutkimustieto osoittavat, että nykylainsäädäntö ei riitä suojelemaan eläimiä pelolta, kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta. Se sallii useita menetelmiä ja käytäntöjä, jotka aiheuttavat eläimelle kärsimystä. Eläinten oikeuksien valossa nykyinen tapamme käyttää, jalostaa ja tappaa eläimiä ei ole kestävä. Eläinten hyödyntäminen ihmisen tarpeisiin nykyisessä muodossaan ja laajuudessaan on haitallista paitsi eläimille myös ihmisille. Tehoeläintuotanto on globaalisti merkittävä syy ilmaston kuumenemiseen, luontokatoon, pandemioiden syntyyn ja kansanterveysongelmiin.

Monet tämän kansalaisaloitteen tavoitteista eivät ole mitenkään tavattomia. Ihmisten ja eläinten oikeuksia ei ole tarkoitus asettaa vastakkain, vaan eläinten oikeus hyvinvointiin ja lajityypilliseen käyttäytymiseen halutaan turvata läpileikkaavasti kaikessa päätöksenteossa. Sitä mukaa kun tutkimustieto eläinten hyvinvoinnista, käyttäytymisestä ja tarpeista on kasvanut, yhä useampi maa Euroopassa on jo säätänyt eläinten perusoikeuksista. Suomen tulee olla tässä kehityksessä mukana.

Arvoisa puhemies! Lopuksi kiitän kansalaisaloitteen valmistelijoita ja kaikkia sen allekirjoittajia ansiokkaasta työstä eläinten oikeuksien vahvistamiseksi yhteiskunnassamme. Tuen kansalaisaloitteen tavoitteita ja toivon sille perusteellista käsittelyä eduskunnassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä.

18.45 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Olen puhunut täällä salissa monta kertaa eläinten oikeuksista turhautuneena ja raskain mielin. Tällä kertaa haluan tehdä toisin. Haluan aloittaa toiveikkaasti.

Ensinnäkin on valtavan hienoa, että me olemme saaneet tänne saliin tämän kansalaisaloitteen muodossa tärkeän ja painavan vaatimuksen, joka koskee eläinten oikeuksia ja niiden tunnustamista perustuslaissa, eli kiitos vielä aloitteentekijöille ja allekirjoittaneille.

Miksi eläimet tarvitsevat perusoikeuksia? Eläinkunta on nimensä mukaisesti täynnä elämää, täynnä hienoja yksilöitä, joilla on itseisarvo, yksilöitä, joilla on omat intressinsä, omat tarpeensa ja oma elämänsä. Ajattelen, että on oikeastaan vain meidän ihmisten vajavaisuut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

ta, ettemme me osaa usein nähdä elämän arvoa ja arvokkuutta oman lajimme ulkopuolella, ja samaan asiaan kompastuu myös meidän lainsäädäntömme. Perustuslain perimmäisiä tehtäviä on suojella elämää, mutta me olemme jättäneet suurimman osan elämästä sen ulkopuolelle, ja siksi on aika päivittää perustuslakia. Eläinten perusoikeuksien tunnustaminen olisi myös askel kohti oikeudenmukaisempaa, kestävämpää ja humanimpaa yhteiskuntaa eli sellaista yhteiskuntaa, joka lopulta olisi parempi myös meille ihmisille.

Sitten nykytilaan: Suurta osaa eläimistä kohdellaan pelkkänä hyödykkeenä, jonka ainoa arvo on välinearvo ihmisen taloudellisessa toiminnassa. Kyse on massiivisesta väkivallasta, jota toteutetaan joka sekunti ja jota lakimme suojelee. Jos ketulle häkissä tai broilerille hallissa annetaan hieman lisää tilaa, niin ei se ole mikään riittävä parannus. Eläinten oikeuksien tunnustaminen perustuslaissa pakottaisi meidät punnitsemaan, missä tilanteissa eläimen oikeus elämään menee sen edelle, että ihmisellä on oikeus loukata eläinten oikeuksia. Siksi on tärkeää saada tämä muutos aikaan juuri perustuslain tasolla.

Muutenkaan ei ole mahdollista täysin erottaa ihmistä kokonaan muusta eläinkunnasta, ja siksi myös eläimille tulee kuulua tietyt oikeudet, sellaiset oikeudet, jotka ovat eläimelle relevantteja. Ne eivät ole samoja oikeuksia kuin ihmisellä, mutta kyllä niiden tulisi olla radikaalisti paremmat kuin mitä meidän nykyllä lainsäädäntö tarjoaa.

Arvoisa puhemies! Lain tulee suojella kaikkia yksilöitä mielivaltaiselta kohtelulta. Myös meidän nykyinen eläinsuojelulainsäädäntömme perustuu jo nykyisellään tähän ajatukseen, mutta ongelma on se, ettei tämä tavoite käytännössä toteudu. Uusi eläinten hyvinvointilaki tuli voimaan tänä vuonna, ja senkin tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella parhaalla mahdollisella tavalla eläimiä. On kuitenkin selvää, että nykylaki ei riitä toteuttamaan edes tätä sen omaa julkilausuttua tavoitetta, eli meidän lainsäädäntö nykyisellään on pahasti ristiriitainen ja epäonnistunut eläinten näkökulmasta. Siksi me tarvitaan tällaisia fundamentaalisempia muutoksia, ja siksi esitetään tätä muutosta perustuslakiin. Eli tavoitteena on se, että eläinten asema aidosti paranisi.

Viime kaudella me tosiaan ensimmäistä kertaa keskusteltiin täällä eläinten perusoikeuksista, kun asiaa käsiteltiin lakialoitteen kautta, ja on hienoa, että nyt tämä keskustelu jatkuu ja myös etenee valiokuntien käsittelyyn.

Tällä hetkellä perustuslaki ei sano suoraan mitään eläinten asemasta, mutta perustuslakivaliokunta on katsonut, että ympäristövastuuta koskevalla pykälällä on liittynyt eläinsuojeluun, ja eläinten hyvinvointilain käsittelyn yhteydessä tosiaan saatiin tämä merkittävä linjaus. Lausunnossaan perustuslakivaliokunta totesi, että eduskunta voi halutessaan päättää säätää eläimille oikeuksia. Valiokunta viittasi myös siihen, että Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat sitoutuneet eläinten hyvinvoinnin vaatimusten täysimääräiseen huomioon ottamiseen unionin lainsäädännön täytäntöönpanossa. Perustuslakivaliokunta kehotti ottamaan tämän sitoumuksen huomioon, kun arvioidaan perustuslain uudistustarpeita.

Eli näin ollen meillä on siis jo olemassa merkittävä ja alustava linjaus siitä, että eläinten oikeuksista voidaan säätää perustuslaissa ja että niistä käytävä punninta on aiheellista, ja tämä on toinen hieno asia, jonka haluan nostaa.

Mikä muuttuisi, jos eläimillä olisi perusoikeudet? Lakiin kirjattaisiin, että eläimet ovat tuntevia yksilöitä, joiden perusoikeuksia ja hyvinvointia ihmisen on kunnioitettava. Lainsäädännössä siis tunnistettaisiin eläimen oikeus elämään ja tavoiteltaisiin myös sen elämän suojelemista. Eli konkreettinen esimerkki: eläimellä olisi oikeus siihen, ettei sitä tapeta ilman välttämättömyysperiaatteen mukaista arviointia. Tällä hetkellä eläin ei voi olla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

oikeuksien haltija eikä eläimen intressiä voida ottaa huomioon ristiriitatilanteissa. [Anna Kontula: Voidaan ottaa!] Tämä muuttuisi. Ihmisillä ei olisi enää lähtökohtaista oikeutta käyttää eläintä omiin tarkoituksiinsa, vaan myös eläinten intressi tulisi huomioiduksi tässä punninnassa. Eli kyllä, tämä olisi iso muutos verrattuna nykyisin voimassa olevaan eläintenhyvinvointilakiin.

Arvoisa puhemies! Tällä kriisien aikakaudella me tarvitsemme myös visioita kestävästä ja vähemmän väkivaltaisesta maailmasta, ja tämä aloite osaltaan kuvaa sellaista tulevaisuutta. Eläinten aseman parantaminen ei tietenkään tapahdu nopeasti, mutta pitkäaikaisena tavoitteena eläinten perusoikeudet on näkymä parempaan maailmaan. Kun katsoo eläinten hyväksikäytön liittymäkohtia käynnissä olevaan ekologiseen kriisiin, niin ei ole mitenkään liioiteltua sanoa, että eläinten oikeuksien edistäminen on itse asiassa myös ehto meidän oman turvallisuutemme takaamiseksi.

Eli samaan aikaan eläinten perusoikeuksien kirjaaminen perustuslakiin ei ole nopeasti voitettava taistelu, mutta minä toivon todella, että tämä käsittely on askel sitä kohti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Keskisarja.

18.52 Teemu Keskisarja ps: Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite kietoutuu oikeushistoriaan, jota laatijat ja allekirjoittajat eivät ehkä tunne. Kyse on peräti luomakunnan arvojärjestyksestä. Eläin on siinä vähättelevä termi. Puhukaamme pikemmin luontokappaleista — syvämielinen sana Ruotsin valtakunnan vuoden 1734 laista pätee nykyisyyteen ja tasarvoon. Kaikki me olemme luontokappaleita, kappaleita luonnosta. Ainoastaan ihmisellä on järki ja sielu. Aloite aivan oikein varoittaa muiden luontokappaleiden tuhosta ja kohtuuttomasta kärsimyksestä.

Voimassa olevan perustuslain mukaan vastuu luonnosta kuuluu kaikille. Rikoslaki luonnollisesti koskee eläinrääkkäystä, ja tuotantoeläinten kohteluun on pykälää. Aloitteen tekijöiden mielestä porsaanreikiä pilkottaa. Selvä, mutta hiukan kavahdan niiden tukkimista järeimmällä juridiikalla. Tarvinneko tamma, hieho tai uuhi henkilökohtaisen asianajajan, kukaties veronmaksajan piikkiin? Jos kyykäärme puree kissaa tai koiraa, mielestäni lemmikeillä ei ole oikeutta eläinlääkäriin eli omistajalla velvollisuutta hintavan hoidon maksamiseen. Kyllä kyllä kuuluu oikeus luikerrella pakoon ilman rangaistusta.

Arvoisa puhemies! Uudet mahtipontiset julistukset eivät välttämättä ole käteenkäypä keino parantaa maailmaa, jonka tila kieltämättä on viheliäinen. Luomakunnan kello tikittää. Homo sapiensin kannanhoito ei suju. Siksi säilytämme yhden luontokappaleen erityiskohtelun kansainvälisissä sopimuksissa ja Suomen perustuslaissa. En tiedä — kuuntelin herkällä korvalla viisaampia kollegoja — yliarvostammeko me ihmisyyttä. Elämänkatso-
muksemme kai järkkyy perustuslain sekoittamisesta järjettömiin luontokappaleisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

18.55 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tässä kansalaisaloitteessa esitetään eläinten, luontokappaleiden, perusoikeuksien lisäämistä perustuslakiin. Kansalaisaloitteen taustalla oleva Suomen eläinoikeusjuristit korostaa, että ehdotus on laadittu lakialoitemuotoon, jotta se olisi hyvä lähtökohta lainsäätäjille keskustelujen ja sääntelyn perusluonnokseksi. Pe-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

rusoikeuksien lopullinen sisältö jää lainsäätäjän vakavan ja oikeudellisesti tarkan pohdinnan ja työn tulokseksi.

Tällä hetkellä eläimistä on säädetty perustuslain tasolla laskentatavasta riippuen 11—22 valtiossa tai osavaltiossa. Useassa maassa eläimet on tavalla tai toisella sisällytetty maan perustuslakiin. Eläinten oikeudellisen suojelun tärkeys on jo tunnustettu eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa, joten jo nykyinen lainsäädäntö säätelee eläinten suojelusta. Ongelma on kuitenkin se, että tavallisen lain tasoinen sääntely ei tosiasiassa kykene suojelemaan eläimiä, mahdollista eläinten ja ihmisten intressien punnintaa ristiriitatilanteissa tai tarjoa työkaluja eläinten käytön tarpeellisuuden kyseenalaistamiseen.

Luonnontieteellinen tutkimustieto eläimistä osoittaa, että eläimet ovat tuntevia yksilöitä, joilla jokaisella on oma kokemusmaailmansa sekä kyky tuntea monenlaisia tunteita, kuten mielihyvää ja kipua. Eläinten kyky tuntea on tunnustettu jo nykyisessä eläinsuojelulainsäädännössä, joka pyrkii suojelemaan eläimiä tarpeettomalta kärsimykseltä.

Arvoisa puhemies! Aloitteen keskeisiä ehdotuksia ovat, että eläimet on otettava niitä koskevassa päätöksenteossa huomioon silloin, kun toiminta olennaisesti vaikuttaa eläinten elämään, ja että eläinten käytön tarpeellisuutta tulee arvioida ja käytön välttämättömyys tulee perustella.

Aloitteessa on eroteltu luonnonvaraisten eläinten oikeudet ihmisten hoidosta riippuvaisen eläinten oikeuksista. Ihmisen hoidosta riippuvaisen eläinten, kuten koti- ja seuraeläinten, oikeuksia ovat esimerkiksi oikeus elämään, joka ei ole absoluuttinen, oikeus lajityypilliseen käyttäytymiseen, oikeus saada perustarpeet tyydytetyiksi, oikeus kokea positiivisia tunteita, oikeus tulla suojelluksi ja olla vapaa ihmisen aiheuttamalta pelolta ja kärsimykseltä, oikeus asianmukaiseen ravintoon, oikeus asianmukaiseen elinympäristöön, suojaan ja lepoalueeseen, oikeus saada viivytyksettä asianmukaista hoitoa sekä oikeus tulla lopetetuksi, jos eläimen hengissä pitäminen on ilmeisen julmaa.

Eläinten epäasiallisesta ja jopa julmasta kohtelusta säädetyt rangaistukset ovat nykyisellään aivan liian löyhiä. Eläinten oikeuksia koskeva kansalaisaloite on tervetullut ehdotus eläinten oikeuksien parantamiseksi, ja siitä on syytä käydä syvä, hyvä keskustelu, ja hyvä olisi saada myös perustuslakivaliokunnan lausunto siitä.

Meillä on valtava määrä eläinlajeja, jotka ovat ihmisille elintärkeitä ja tarpeellisia. On käsittämätöntä, että jotkut ihmiset kohtelevat eläimiä kuin esineitä, joilla ei ole mitään tunteita.

Kun olin pieni, nuori tyttö, niin meillä oli navetta täynnä eläimiä, tuotantoeläimiä. He olivat hyvin rakkaita, ja heitä hoidettiin hyvin.

Tämän päivän tuotantoeläimet hoidetaan suhteellisen hyvin Suomessa, ja olisikin hyvin tärkeää panostaa eläinten hyvinvointiin, jotta tuottajilla olisi mahdollisuus vielä enemmän panostaa siihen. Nyt siinä on kannattavuusongelmia, ja ulkomailta tulee paljon elintarvikkeita, joissa ei ole huomioitu tätä eläinten hyvinvointia eikä ilmastoasioitakaan.

Kun puolisoni menehtyi lähes kolme vuotta sitten kotiin äkillisesti, minulla oli kaksi akita-koiraa silloin kotona, meidän koiramme. Se, mitä sinä päivänä tapahtui ja siitä eteenpäin tähän päivään, sinetöi sen, minkä jo tiesin: että eläin voi tuntea iloa, surua, empatiaa ja olla valtavan tärkeä ihmiselle henkisesti. Henkilökohtaisesti sanon, että olisi ollut vaikeuksia jatkaa eteenpäin siinä tilassa, mikä silloin oli.

Minä toivoisin, että ääripäät, kun ajatellaan eläinten hyvinvointia — ääripäät, mitä ajatellaan siitä — lähestyisivät, jotta saadaan oikeasti laadittua ja tehtyä niitä asioita myös täällä eduskunnassa, jotka ovat eläinten hyvinvoinnille hyviä asioita ja oikeita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

Ja ihan lopuksi, arvoisa puhemies: Kun me näemme ja epäilemme, että lasta tai ketä tahansa ihmistä tai eläintä pahoinpidellään, meidän tulee toimia eikä vain voivotella asioita. Martin Luther King on maininnut ja sanonut: ”Pahinta ei ole pahojen ihmisten pahuus vaan hyvien ihmisten hiljaisuus.” — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne poissa. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

19.02 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Maaseudun Tulevaisuudessa oli tammi-kuun ensimmäisenä päivänä Aalto-yliopiston tutkija Mika Jalavan haastattelu. Haastattelussa Jalavan pääviesti oli, että eläintuotanto tulee säilymään merkittävänä osana maailman ruoantuotantoa myös jatkossa. Sitaatti Maaseudun Tulevaisuuden haastattelusta alkaa:

”Karjatalouden näkymät ilmaston muuttuessa eivät ole yhtä huolestuttavia kuin viljan viljelyn, sillä ilmastomuutoksen aiheuttamia vaihteluita pystytään hallitsemaan nurmiviljelyssä paremmin kuin hyvin voimakkaassa viljan viljelyssä. Jalavan näkemys eläintuotannon merkityksen säilymisestä perustuu kansainvälisen tutkimusryhmän selvitykseen, jossa on tutkittu maailman biomassojen tulevaisuuden näkymiä maailman ilmaston neljän eri lämpenemismallin tilanteessa. Jalava on yksi ryhmän tutkijoista. Karjatalouden vähentymistä hidastaa myös tiivis kytkös muuhun viljelyyn. Globaalin ruoantuotannon näkökulmasta alueita tulisi käyttää nykyistä vahvemmin siihen, missä ne ovat parhaimmillaan. ’Siellä, missä ei voida tuottaa ruokaa suoraan ihmisille, muunnetaan biomassaa eläinten kautta ihmisten ravinnoksi’, Jalava sanoo viitaten nurmien ja laidunten käyttöön. ’Asioita katsotaan liian helposti haittanäkökulmasta. Pitäisi nähdä myös positiiviset puolet ja kokonaisuus. Jos maailman väestö edelleen kasvaa, ruokaa on pakko tuottaa lisää.’ Etenkin Suomen osalta tulevaisuus näyttää nurmirehun saatavuuden kannalta positiiviselta, vaikka vuosien välinen vaihtelu lisääntyy. ’Mitä pahemmaksi ilmastomuutos menee, Suomen tilanne pysyy silti kohtuullisena. Monella muulla alueella haasteita tulee paljon enemmän’, Jalava toteaa.”

Arvoisa puhemies! Luonnonvarakeskuksen tutkimusprofessorit Marketta Rinne ja Matti Pastell sekä erikoistutkija Terhi Mehtiö kirjoittivat joitain vuosia sitten blogikirjoituksen otsikolla ”Maito ja naudanliha kuuluvat kestäväan ruokajärjestelmään”. Kirjoituksen pääviesti löytyy näistä seuraavista sitaateista:

”Kotieläintuotannon kokonaisvaikutuksia arvioitaessa pitää huomioida koko ruokajärjestelmä, sillä kotieläinten vaikutus ilmastolle ja ympäristölle on hyvin monitahoinen. Lisäksi vaikutukset ovat erilaisia Suomessa, kehittyvissä maissa ja globaalisti tarkasteltuna. Suomessa tuotantopanokset käytetään tehokkaasti lopputuotteisiin, kun eläinten perinnöllinen taso, ruokinta ja hoito ovat huipputasoa. Suomessa ovat myös maailman parhaat vesivarat ja runsaasti peltoalaa lannan ravinteiden hyödyntämiseen, joten voidaan jopa ajatella, että meillä olisi mahdollisuus kantaa nykyistä suurempi vastuu globaalista kotieläintuotannosta.

Naudanliha ja maitotuotteet ovat usein erityisessä tarkastelussa suurempien ilmasto-päästöjen takia, jotka johtuvat märehtijöiden tuottamasta metaanista. Märehtijän pötsissä elävät mikrobit mahdollistavat ihmiselle, sioille ja siipikarjalle syötäväksi kelpaamattoman nurmen ja kuitupitoisten sivutuotteiden muuntamisen lihaksi ja maidoksi. Pötsimikrobit kuitenkin tuottavat samalla metaania, jonka märehtijä poistaa pötsistä röyhtäilemällä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

Metaanin hiili on peräisin biomassaan sitoutuneesta hiilestä, eli se ei vapauta uutta fossiilista hiiltä ilmakehään.

Suomen tulevaisuuden ruokajärjestelmää on aktiivisesti kehitettävä. Maatalousmaa on hyödynnettävä tehokkaasti ja päästöjä vähennettävä merkittävästi. Tässä kotieläintuotannolla on tulevaisuudessakin tärkeä osa. Kokonaiskestävyyttä voi edistää muun muassa lisäämällä kotimaisen ruoan osuutta, vähentämällä ruoan liiallista kulutusta sekä hävikkiä.”

Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevan lakialoitteen taustalla on pitkä ja systemaattinen työ suomalaisen kotieläintuotantoon vaikuttamiseksi. Tästä johtuen nyt käsittelyssä olevassa aloitteessa ei ole kyse pelkästään eläinten hyvinvoinnin parantamisesta, vaikka varmasti valtaosa aloitteen allekirjoittajista siihen aidosti ja vilpittömästi pyrkii. Tämän lakialoitteen yhteydessä käytävässä keskustelussa nostetaan esille ajatus eläimen itseisarvosta. Lähtökohtaisesti ja ensi kuulemalta tämä voi tuntua perustellulta ja loogiselta lähestymistavalta. Käytännössä lakimuutoksella haetaan mahdollisuutta viedä oikeuslaitoksen ratkaistavaksi se, millä tavoin Suomessa voi kotieläintuotantoa harjoittaa, vai saako sitä harjoittaa lainkaan.

Arvoisa puhemies! Otetaan esimerkki. Lypsykarjatilalla on lehmä, joka ei syystä tai toisesta enää tuota maitoa. Normaalisti tällainen lehmä menee alan termiä käyttäen ”poistoon”, suomeksi sanottuna teuraaksi, jolloin lehmä hyödynnetään erittäin tarkkaan ravinnoksi ja lukuisiin muihin käyttökohteisiin lääkkeitä jalkineisiin. Mikäli lainsäädäntöä muutetaan eläimen itseisarvon suuntaan, laukaisee se jossain kohtaa tilanteen, jossa oikeuslaitos joutuu ratkaisemaan, saako eläimen poistaa vai ei. Kuinka käy, mikäli oikeuslaitos päättää, että tuottamatonta eläintä ei saa poistaa? Tilanne tulisi kotieläintuotannon harjoittajan kannalta mahdottomaksi. Voidaan kysyä, onko tämä itse asiassa tämän aloitteen taustalla olevien toimijoiden todellinen tavoite.

Arvoisa puhemies! Kuten alun sitaateissa hyvin todetaan, kotieläintuotannolla on perusteltu ja todennäköisesti kasvava rooli suomalaisen ruokaketjun ja sitä kautta huoltovarmuuden ylläpitämisessä, ja se rooli kasvaa myös globaalisti, kun ruuan kysyntä kasvaa ja sen tuottamisen edellytykset suuressa osassa maailmaa heikkenevät. Meillä suomalaisilla ei ole oikeutta syödä toisten, meitä heikommassa asemassa olevien, pöydästä eikä juoda heidän kaivostaan. Mitä vähemmän meillä on omaa kotieläintuotantoa, sitä enemmän tulemme näin tekemään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo.

19.07 Maria Ohisalo vihr: Arvoisa puhemies! Eläimet eivät voi puolustaa itse omia oikeuksiaan, ja niillä on tässä yhteiskunnassa aivan liian vähän puolestapuhujia. Ja tämä näkyy siinä, miten me eläimiä kohtelemme. Jalostamme niin tuotanto- kuin lemmikkieläimiä sairiksi, kasvatamme turkiseläimiä ahtaissa häkeissä, metsästämme uhanalaisia eläimiä eettisesti kyseenalaisin keinoin ja tuhoamme villieläinten elinympäristöjä. Nyt olisi korkea aika muuttaa ajattelutapaamme eläimistä.

Kaikilla eläimillä on ihmisestä riippumaton itseisarvo, ja siihen kuuluu myös tiettyjä perustavanlaatuisia oikeuksia: oikeus voida hyvin, oikeus olla kärsimättä turhaa kipua tai julmaa kohtelua, oikeus lajityypilliseen käyttäytymiseen. Tieto ja ymmärrys eläinten hyvinvoinnista, käyttäytymisestä ja tarpeista ovat kasvaneet merkittävästi viime vuosikymmenien aikana, ja siksi nykyinen lainsäädäntömme on jäänyt ajastaan jälkeen eläinten hyvinvoinnin ja oikeuksien huomioimisessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

Kiitan tämän kansalaisaloitteen tekijöitä ja allekirjoittajia siitä, että nostatte nykyisen lainsäädäntömme puutteet eduskunnan keskusteluun. Useat maat Euroopassakin ovat jo sisällyttäneet eläinten perusoikeudet lainsäädäntöönsä. Pääministeri Petteri Orpon hallitus vaikuttaa kuitenkin menevän pikemminkin päinvastaiseen suuntaan, kun se esimerkiksi lakkautti eläinoikeusasiamiehen viran — sen ihmisen viran, jonka tehtävänä on nimenomaan pitää eläinten hyvinvointia ja ääntä esillä yhteiskunnassa.

Arvoisa puhemies! Jopa eduskunnan perustuslakivaliokunta on ottanut kantaa eläinten oikeuksien turvaamiseksi perustuslain tasolla. Perustuslakivaliokunta muistutti vuonna 2022 lausunnossaan eläinten hyvinvointilaista, että eläinten asemaa vahvistettiin Euroopan unionin oikeudessa Lissabonin sopimuksella ja että Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat sitoutuneet ottamaan eläinten hyvinvoinnin vaatimukset täysimääräisesti huomioon unionin lainsäädännön täytäntöönpanossa. Perustuslakivaliokunta huomautti samassa lausunnossaan myös, että hallituksen olisi syytä huomioida tämä perustuslain mahdollisia uudistamistarpeita arvioitaessa. Eduskunta on siis itsekkin ottanut kantaa eläinten oikeuksien ja hyvinvoinnin turvaamiseksi nykyistä paremmin lainsäädännössä.

Arvoisa puhemies! Nykyinen tapamme kohdella eläimiä ei ole kestävä, ei eläinten hyvinvoinnin, luonnon monimuotoisuuden eikä myöskään ihmisten terveyden kannalta. Näimme jälleen kerran korona-aikana, miten eläintenpito-olosuhteet ja luonnonvaraisten eläinten elinalueiden kutistuminen altistavat tautien leviämislle. Ja on myös valtava turvallisuuskysymys, miten kaikki lajit tällä pallolla voivat. Ja minusta ei ole mitään radikaalia siinä, että haluaa jokaiselle eläimelle lähtökohtaisesti oikeuden elää hyvää elämää ja mahdollisuuden käyttäytyä lajilleen tyypillisellä tavalla. Nykyinen lainsäädäntömme ei näitä oikeuksia riittävästi turvaa, ja siksi nyt on oikea aika keskustella siitä, miten lainsäädäntöä olisi tarpeen muuttaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää.

19.11 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on täällä käsittelyssä kansalaisaloite ”Eläinten oikeudet perustuslakiin”. Tämä on sillä lailla hyvä, että tämä herättää täällä keskustelua, mutta enpä usko, että tämä perustuslakiin päätty. Mutta sillä lailla tämä on hyvä, että tämä kuitenkin on hyvä avaus keskustelulle eläinten hyvinvoinnista täällä Suomessa. Tässä eläinten suojelussa on ollut haasteita, ja valitettavasti on tullut ilmi semmoisia tapauksia, että eläimiä on kohdeltu kaltoin.

Tuolta salin vasemmalta laidalta, erityisesti vihreistä ja vasemmistosta, on nostettu paljon esiin näitä eläinten hoidon ongelmia ja sitä eläinten hyvinvointia, sitä, että sen pitäisi olla erittäin hyvää. Minä samalla kuitenkin haluan tuoda esiin sen, että vihreät ja vasemmisto kuitenkin omalla toiminnallaan ovat tietyllä lailla aiheuttamassa ongelmia myös eläinten hyvinvoinnille.

Minä luen täältä pieniä pätkiä — nämä ovat joitain minun omia puheitan:

”Turvetta tarvitaan polttoaineena, huoltovarmuuspolttoaineena sekä kasvualustana kasvihuone- ja metsätaimituotannossa, kuivikkeena kotieläintaloudessa ja uusien tuotteiden raaka-aineena. Kasvu-, kuivike- ja energiaturve yhdessä muodostavat taloudellisesti kannattavan kokonaisuuden. Energiaturpeen tuotanto alentaa kuivike- ja kasvuturpeen hintaa turvaten kotimaista antibioottivapaata ruuantuotantoa ja edistää eläinten hyvinvointia. Turve on Suomessa yksi tärkeimpiä antibioottiresistenssin ehkäisijöitä.”

Arvoisa puhemies! Lainaan täältä vielä tekstiä:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

”Suomessa ruuantuotannossa broilerit kasvavat turvepehkussa, naudan- ja osittain myös sianlihan tuotannossa turvetta käytetään makuualustana ja kuivikkeena. Maidontuotannossa kuiviketurve varmistaa utareterveyttä ja eläinten hyvinvointia. Kuiviketurve pitää eläimet puhtaina ja terveinä. Turpeen happamuus on ominaisuus, joka parantaa hygieenisyyttä ruuantuotannossa ja vähentää antibioottien käytön tarvetta. Turpeen käytön ansiosta suomalaisen broilerin jalkaterveys on parasta Euroopassa. Turpeen ansiosta Suomessa tuotettu broilerinliha muun muassa on antibioottivapaata. Monissa muissa maissa eläimiä lääkittään antibiooteilla jatkuvasti ennaltaehkäisevästi. Edellä mainittuun liittyikin käsite antibioottiresistenssi, joka on maailmanlaajuinen ongelma. Sitä on kuvattu sanaparilla ’hiipivä pandemia’. On arvioitu jopa, että siihen voi kuolla tulevaisuudessa enemmän ihmisiä kuin syöpään. Antibioottiresistenssi sanana tarkoittaa, että bakteeri kykenee vastustamaan antibioottia eli tulee sille resistentiksi. Tästä seuraa, että kyseistä antibioottia ei voi enää käyttää tämän bakteerin aiheuttamien infektioiden hoidossa. Turve ehkäisee osaltaan antibioottiresistenssiä: sen antibakteerisuuden ansiosta antibiooteille ei ole tarvetta ja tuotantoeläimet pysyvät terveinä. Turpeen pH on alhainen, eikä turpeessa ole viljelykasvien tuholaisia, tauteja tai rikkaruohoja.”

”Turpeen käytön kannattavuus perustuu siihen, että tämä ketju toimii taloudellisesti järkevästi vain ja ainoastaan siten, että kaikki turve otetaan käyttöön. Pelkän kasvu- ja kuiviketurpeen tuotanto ja käyttö on taloudellisesti mahdotonta.”

Eli nämä samat ihmiset, jotka täällä puhuvat nyt eläinten hyvinvoinnista ja tämän kansalaisaloitteen puolesta, silti kuitenkin omalta osaltansa haluavat, että turvetta ei saisi käyttää. Tämä heikentää eläinten hyvinvointia, eli teillä on peiliin katsomisen paikka.

No sitten kun täällä puhutaan jatkuvasti tästä, että eläimillä on oikeudet ja itseisarvo ja tunteet, ja puhutaan negatiivisesti täällä suomalaisesta ruuantuotannosta, lihantuotannosta, minä ihmettelen, että te samat ihmiset kuitenkin syötte joitain kasviksia. Joku — varmaan tällainen vihreän ideologian omistava ihminen — tuossa muutama vuosi sitten kirjoitti, että joulukuusillakin on tunteet. Linaan Iltalehteä: ”Aamulehti kertoi viime vuonna julkaistussa artikkelissa, kuinka entiselle metsänhoitajalle Peter Wohllebenille selvisi, että puut aistivat kipua, niillä on muisti ja ne asuvat yhdessä jälkikasvunsa kanssa.” Miten ne salaavat ja porkkanat, eikö niilläkin ole tunteet? Tuntevatko nekin kipua? Siis ihmisille on välttämätöntä, että me syödään ruokaa. Sillä tavalla me pysymme hengissä täällä maailmassa. Jos te haluatte nyt tavallansa näissä puheissanne pyrkiä eroon suomalaisesta lihantuotannosta, ruuantuotannosta, niin eikö teidän kannattaisi lopettaa nyt myöskin kasvien syöminen? Niilläkin on tunteet yhtä lailla, ja nekin tuntevat varmaan semmoista... Kun porkkana vedetään pois sieltä, niin varmaan kauheat tunteet sille tulee siitä, kun se nousee pois sieltä ja muut jäävät sinne. Mutta ehkä ne sitten siellä kulhossa, johonka ne on kerätty, pystyvät keskustelemaan, että nyt me joudutaan tästä sitten jonkun ihmisen mahaan. [Anna Kontula: Huumorin pitäisi naurattaa!] — Niin pitäisi, mutta tämä on niin vakava asia.

Arvoisa rouva puhemies! Hyvä, että me keskustellaan asiasta, mutta uskon, että tämä asia ei etene tästä minnekään. Tätä ei voi perustuslakiin kirjata. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kangas.

19.18 Antti Kangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Olen maidon- ja lihantuottaja, ja ylpeä siitä. Jokaisella meidän sadoista naudoista on nimi, ja avopuolisoni muistaa lähes kaikki nimeltä ja tunnistaa ne.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

Keskustelu eläimistä on aina tervetullutta, mutta samalla kammoksun ajatusta suomalaisen eläintuotannon demonisoinnista, joka kaiken lisäksi on poliittista, perusteetonta oman agendan julistamista. Samalla, kun olemme huolissamme ahtaissa häkeissä olevista turkiseläimistä, salin vasen reuna on kieltämässä tuotantoa täältä ja tuotantokiellolla siirtämässä tuotannon heikompiin olosuhteisiin Kiinaan ja Venäjälle. Poissa silmistä on poissa mielistä. Eläinten hyvinvointia tulisikin kehittää siellä, missä hyvinvointiin jo nyt satsataan, eikä vain poistaa sitä omien silmien alta.

Tietävästi missään maailmassa ei ole tämän tasoista lainsäädäntöä kuin tässä kansalaisaloitteessa ehdotetaan. Eläinten oikeudet perustuslakiin on juridisesti todella mahdoton toteuttaa. Tulkinta tuottaisi todella hankalia tilanteita viranomaisille ja kuormittaisi meidän oikeuslaitosta. Emme voi tehdä lainsäädäntöä, joka käytännössä tuhoaisi suomalaisen ruuantuotannon ja elintarviketeollisuuden ketjun samalla, kun tuotanto keskeisissä kilpailijamaissa jatkuisi ennallaan eli huomattavasti Suomen nykyisiä standardeja matalammalla hyvinvoinnin tasolla.

Eläin on ehkä arvoton lain silmissä, kuten salin vasemmalta laidalta sanotaan, mutta samalla korostan, että eläin on tuottajan silmissä arvokas työkaveri, vaikkakin aikanaan se poistuu ruokaketjussa eteenpäin. Suomalaisella sialla on saparo, koska eläimille on tuotu hyvinvointia ja virikkeitä. Eurooppalaisella kanssakumppanillaan saparoa ei ole. Salin vasemmalla reunalla ollaan niin kovin huolissaan eläinten hyvinvoinnista ja samalla halutaan ajaa alas suomalainen turvetuotanto, joka on mahdollistanut muun muassa antibiootivapaan siipikarjatuotannon ja todella matalan antibioottien käytön nautatuotannossa.

Mikäli laki menisi läpi tällaisenaan, eläintä ei voisi lopettaa, ellei se olisi sen hyvinvoinnin kannalta täysin välttämätöntä. Miten tehdään tilanteessa, kun uupunut eläinten pitäjä haluaisi luopua eläimistä ennen kuin ne kärsivät, eikä eläimille löydy ostajaa tai ottajaa? Pitääkö ihmisen jatkaa eläimen pitoa oman hyvinvointinsa kustannuksella ja loppujen lopuksi eläimen hyvinvoinnin kustannuksella? Vai pitäisikö valtion satsata eläinkoteihin? Samalla, kun edes ihmisten peruspalveluihin ei meinaa tässä taloustilanteessa olla varaa, satsataanko satoja miljoonia eläinkoteihin, jotta eläkkeelle jääneet lehmät voivat elää onnellisina elämänsä loppuun asti? Vai pitäisikö niille vielä asentaa rollaattorit sen jälkeen?

Samalla, kun kielletään naudanlihan tuotanto, ollaan huolissaan luontokadosta sekä biodiversiteetin heikentymisestä. Laiduntava nauta ja lammas ovatkin parasta mahdollista biodiversiteetin hoitoa, [Anna Kontulan välihuuto] mutta jos luontoa hoitavat naudat ja lampaat katoavat, katoavat myös monet harvinaiset elinympäristöt.

Maa- ja metsätalousministeriön pyynnöstä Ruotsin, Norjan, Tanskan, Hollannin, Belgian, Saksan ja Espanjan tilannetta selvitettiin porsaiden kastration suhteen. Nämä ovat meidän keskeisiä kilpailijamaita. Yhdessäkään näistä maista ei ole päätetty kirurgisesta kastratiosta luopumisesta, vaikka siitä on keskusteltu, ja onpa jopa tässäkin salissa väitetty, että keskeiset kilpailijamaat eivät kastroi porsaita. Pohjoismaat, Saksa ja Belgia kastroivat tällä hetkellä valtaosan karjuista, ja näillä mailla on erilaisia käytäntöjä nuketuksen, puudutuksen ja kipulääkityksen suhteen. Hollannissa ja Espanjassa karjuista kasvatetaan kastroimattomana noin 70 prosenttia, mutta ne joudutaan sen vuoksi teurastamaan vain sadan kilon painoisina, sillä tämä pienentää karjun hajun riskiä. Eli enemmän eläinmäärää läpi samoihin kiloihin, mikäli kastratiosta luovutaan.

Haluan kiittää tästä aloitteesta kaikesta huolimatta, sillä kaikki keskustelu eläinten hyvinvoinnista lisää tietoa, ja tietoa päättäjät todellakin tarvitsevat, eivät harhaisia kuvia. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä.

19.24 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun lähdin tiistaiaamuna eduskuntaan kotoani Haapavedeltä, perhetilastamme huolehtimaan jäivät tavalliseen tapaan poikani ja vaimoni. Heidän vastuullaan on huolehtia, että tilamme 1 300 sonnia saavat joka päivä parhaan mahdollisen kohtelun. Niillä lähes kaikilla on muuten nimi. Olemme sitoutuneet eläinten hyvinvointikorvauksen asettamiin ehtoihin, jotka ovat tiukemmat kuin uusi eläinten hyvinvointilaki edellyttää. Eläinten päivittäinen rehustus ja ravintosisältö on tutkittu täsmällisen tarkkaan. Kun aika on, sonnin elämä päättyy nopeasti ja kivuttomasti viranomaisten valvonnassa, ja näin me saamme ruokaa pöytään.

Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajat! Tämän aloitteen tavoitteena on kirjata eläinten oikeudet perustuslakiin. Jos tämä lakialoite menisi läpi, sillä olisi järjestyttävät seuraukset. Kotimainen ruoantuotanto olisi mennyttä — myös meidän lihakarjatilamme Haapavedellä olisi mennyttä. Tuotantoeläinten pito pitäisi lopettaa kokonaan, koska eläinten teurastaminen ruoaksi katsottaisiin perustuslain vastaiseksi. Samoin loppuisivat metsästys ja kalastus tässä maassa. Jos tämä lakialoite menisi läpi, monien eläinten, kuten koirien ja kissojen, pito kaupungeissa olisi perustuslain vastaista, koska pienissä asunnoissa ei ole mahdollisuutta lajinomaiseen käyttäytymiseen. Tässä yhteydessä on hyvä huomauttaa, että tuotantoeläinten lajinomainen käyttäytyminen nautakarjataloudessa toteutuu paljon paremmin kuin lemmikkieläinten. Jos tämä lakialoite menisi läpi, eläin korotettaisiin ihmisen rinnalle perustuslaissa. Hyvät edustajat, tuskin voin uskoa, että tällaista täällä ehdotetaan. Lainkirjoittajan oppaassa todetaan seuraavasti: ”Perustuslain muuttamiseen suhtaudutaan pidättyvästi. Muutoshankkeisiin ei pidä ryhtyä päivänpoliittisten tilannenäkymien perusteella.” Tämä lakihanke on paraatiesimerkki muutoshankkeesta, jollaiseen ei pidä ryhtyä.

Arvoisa rouva puhemies! Minä kannatan ehdottomasti eläinten hyvää kohtelua. Olen aivan lapsesta saakka ollut eläinten kanssa tekemisissä. Mutta tämän aloitteen tekijöiden ajatusmaailma on todellisuudesta vieraantunut. Ajatus siitä, että eläinten oikeudet nostetaan ihmisen kanssa samalle tasolle, on paitsi järjellisesti älytön myös käytännössä aivan mahdoton. Aloite keskittyy vain eläinten eettisiin oikeuksiin, kokonaisnäkemys eläinten läsnäolosta yhteiskunnassa puuttuu. Kuka maksaisi kustannukset, kun nykyiselläänkään perustuslain ihmisoikeuksien toteutumiseen ja sen valvontaan ei ole riittävästi resursseja? Yhteiskunnalta pitäisi löytyä resurssit tutkia jokaisen eläimen lopettamispäätös aina erikseen. Miten ihmeessä tällainen olisi mahdollista esimerkiksi liikenneonnettomuuksien kohdalla?

Aloitteessa lukee myös, että luonnonvaraisella eläimellä on oikeus saada apua, jos eläin on avuttomassa tilassa. Eli pitäisikö eläintä, kuten pikkulintua, auttaa, jos saaliseläin, vaikkapa haukka, uhkaa syödä sen? Tai pitäisikö hirviemoja ja vasaa auttaa, kun sudet käyvät kimppuun? Jos tämän näet, olet laiminlyönyt eläimen perustuslaillisen oikeuden.

Arvoisa rouva puhemies! Nyt arkijärki käteen. Maataloustuottajien ja lemmikkieläinten omistajien vastuulla on huolehtia eläintensä hyvinvoinnista, ja uusi eläinten hyvinvointilaki turvaa eläinten oikeuksia jo varsin hyvin. Kuitenkin ilmeneviin epäkohtiin pitää puuttua tiukasti, se on selvää, mutta ihminen on luomakunnan herra, hän hallitsee sitä. Mieleen tulee jopa, että eikö meillä täällä eduskunnassa ole parempaa tekemistä ja tärkeämpiä asioita käsiteltäväksi. Ihmisillä on arjessaan oikeasti isoja murheita. Vanhemmat kamppailevat, että saisivat sähkölaskut maksettua ja ruokaa perheelleen, ja me täällä mietimme tällaisia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

asioita, jotka veisivät heiltä sen vähäisenkin ruoan pöydästä. Tällaista aloitetta on mahdoton kannattaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

19.29 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Nykyisellään perustuslaki ei suoraan sano mitään eläinten asemasta tai eläinsuojelusta. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että ympäristövastuuta koskevalla perustuslain 20 §:llä on liityntä eläinsuojeluun, mutta kyse ei ole eläinten perusoikeuksista. Tärkeä kannanotto asiaan tuli myös viime vuonna eläinten hyvinvointilain käsittelyn yhteydessä. Valiokunta nosti tuolloin esiin, että Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat sitoutuneet eläinten hyvinvoinnin vaatimusten täysimääräiseen huomioon ottamiseen unionin lainsäädännön täytäntöönpanossa. Valiokunta kehotti ottamaan tämän sitoumuksen huomioon perustuslain uudistustarpeita arvioitaessa, ja perustuslakivaliokunta totesi tuolloin myös ehkä itsestään selvältä tuntuvan asian, että eduskunta voi säätää eläimille oikeuksia. Tehdään nyt niin, tai varmistetaan ainakin asian eteneminen.

Luonnontilainen tutkimus eläimistä osoittaa, että eläimet ovat tuntevia yksilöitä, joilla jokaisella on kokemusmaailma sekä kyky tuntea monenlaisia tunteita, kuten mielihyvää tai kipua. He eivät suinkaan ole järjettömiä, kuten eräs edustaja täällä sanoi. Onkin tärkeää huomioida tieteellinen tutkimus lainsäädäntömme pohjana ja tämä myös eläinten kohdalla. Aihe ei ole minusta vitsailun arvoinen, miltä täällä osa puheenvuoroista on kuulostanut.

Arvoisa puhemies! Eläinten aseman edistäminen on kohtuuttoman hidasta. Se on kokemus viime kaudeltakin eläinten hyvinvointilain käsittelystä. Turkistarhaus jäi kieltämättä, vaikka kansalaisten merkittävä enemmistö sitä puoltaa. Parsinavettatuotanto jatkuu, siirtymäajat jäivät monessa kohtaa aivan perusteettoman pitkiksi, kotieläinten maksimiyksinöloaikoja ei säädetty ja niin edelleen. Monta puutetta jäi, vaikka monessa kohtaa eläinten hyvinvointia pystyttiin parantamaan. Muutoksiin tarvitsemme vahvaa kansalaisyhteiskuntaa, kansalaismielipidettä, aktiivista keskustelua ja tietoa ihmisille muun muassa siitä, ettemme suinkaan ole mikään eläinoikeuksien mallimaa.

Siksi olen iloinen aloitteesta ja siitä, että se keräsi niin nopeasti, vauhdilla, riittävän määrän allekirjoituksia. Suuri kiitos tästä työstä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Marttila.

19.31 Helena Marttila sd: Arvoisa puhemies! Tulevat sukupolvet tulevat arvioimaan meitä sen perusteella, miten kohtelimme eläimiä. Onkin hyvä, että täällä tällä kansalaisaloitteella on avattu keskustelu eläinten asemasta yhteiskunnassamme.

Eläinten asema Suomessa on viime aikoina kehittynyt hyvään suuntaan mutta hitaasti. Viime vaalikauden lopulla Marinin hallitus sai eläinten hyvinvointilain maaliin kymmenen vuoden valmistelun jälkeen. On hyvä, että myös lainsäädännössämme nähdään, että eläintä tulee kunnioittaa ja lajityypillinen käyttäytyminen on mahdollistettava. Taustalla on ajatus siitä, että eläimellä on myös itseisarvo, ei ainoastaan välinearvoa ihmiselle. Voimme siis oikeudellisesti katsoa, että eläimillä on jo lainsäädäntömme perustella oikeuksia. Nykylainsäädännön mukaan eläin on kuitenkin esineeseen verrattavaa omaisuutta, ja usein oikeudellisessa punninnassa esimerkiksi tuotantoeläinten kohdalla tuottajan omaisuudensuoja ja elinkeinovapaus painavat vaakakupissa perusoikeuksina paljon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

Arvoisa puhemies! Työ eläinten hyvinvoinnin ja oikeuksien edistämiseksi ei ole missään nimessä valmis. Erityisesti eläintuotannon ongelmakohtiin on puututtava pontevammin ja lainsäädäntöä päivitettävä. SDP:n tavoitteena on, että turkistuintuotanto ja turkisten myynti kielletäisiin viimein Suomessa. Vähintään tulisi pikaisesti tukea niitä tarhaajia, jotka vapaaehtoisesti ovat halukkaita luopumaan elinkeinosta.

Eläintuotantoon liittyy paitsi ongelmia eläinten hyvinvoinnin kannalta myös riskejä kansanterveydellisestä näkökulmasta. Viime vuonna lintuinfluenssatapauksia nähtiin useissa turkistarhoissa, minkä seurauksena satojatuhansia turkiseläimiä jouduttiin suojelutoimenpiteenä lopettamaan. [Mikko Savola: Valitettavasti aiheesta!] Lisäksi antibioottiresistentit bakteerit ovat tulevaisuudessa globaalisti vakava uhka ihmiselle. On myös syytä painottaa, että ilmastokriisiä ei ole mahdollista ratkaista puuttumatta perustavanlaatuisesti myös ruoantuotannon tapoihin. Eläinten hyvinvointi turvaa myös ihmiskunnan hyvinvointia.

Arvoisa puhemies! Oikeusnormit kehittyvät jatkuvasti, ja oikeus ympäristöön on hyvä esimerkki perusoikeudesta, joka on muotoutunut kymmenien vuosien kansainvälisen kehityksen tuloksena. Ympäristökysymysten merkitys yhteiskunnallisessa päätöksenteossa on syystäkin kasvanut, minkä seurauksena nykyään Suomen perustuslaissa säädetään siitä, että vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Tähän esimerkkiin viitaten on hyvä, että myös eläinten oikeuksista täällä eduskunnassa keskustellaan ja niiden painoarvo entistä paremmin tunnustetaan. Kiitänkin aloitteen tekijöitä ja allekirjoittaneita siitä, että tänään on eduskunnassa aktiivisesti keskusteltu juuri eläinten oikeuksista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

19.35 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Kun tuossa aloituspuheenvuorossani en kaikkia aloitteen ongelmia ehtinyt käydä läpi, niin jatkan vielä vähän tästä aiheesta.

Eli aloitteeseen liittyy myös joitakin vähäisempiä ongelmia, jotka on kuitenkin hyvä tässä yhteydessä mainita.

Ensinnäkin tietysti se, että samaan lakiin tulisi samannimisiä mutta erisisältöisiä oikeuksia, on huonoa lainsäädäntöä, hyvin sekaannusherkkää lainsäädäntöä, ja sellaista tulisi ilman muuta välttää. Viittaan tässä jälleen siihen, että meillä tämän esityksen jälkeen olisi esimerkiksi kaksi oikeutta elämään, jotka sisällöllisesti tarkoittaisivat melko lailla eri asioita.

Aloitteeseen liittyy myös sen kaltaista esteettistä horjuntaa, joka ei nyt olisi niin iso asia tavallisen lainsäädännön kohdalla, mutta perustuslaki on sinänsä poikkeuksellinen laki, että siinä on pantu enemmän painoa myös sellaisille asioille, että se olisi kielellisesti ja rakenteellisesti eheä kokonaisuus, ja tapa, jolla muut eläimet huomioitaisiin perustuslaissa, rikkoo tätä koherenssia. Osittain ongelma liittyy siihen, että siellä perusoikeustasolla haluttaisiin tuoda esiin sellaisia seikkoja, jotka tyypillisesti suomalaisessa modernissa lainsäädännössä on sijoitettu säädöshierarkian alemmille tasoille, joko tavalliseen lainsäädäntöön tai sitten, kun puhutaan vaikka vesikupin oikeasta asennosta, jopa aivan sinne säädöstasolle.

Kolmantena siellä on tällaisia yksittäisiä lapsuksia, jotka näyttävät sen, että kansalaisaloite ei tule tavallisen lainsäädäntöprosessin ja siihen liittyvien lausuntojen läpi. Esimerkiksi esitys takaisi eläimille oikeuden positiivisiin tunteisiin, mutta entäpä eläinten oikeu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

det negatiivisiin tai neutraaleihin tunteisiin? Olisiko niitä, ja millainen naminamilaki sellaisesta tulisi, jos vain positiivisia tunteita saisi tuntea? Jos me ylipäättään laitetaan lakiin oikeuksia tunteisiin, niin se ilmeisellä tavalla tulisi kirjoittaa toisin.

No, nämä tässä mainitsemani huomiot ovat tietenkin pikkuasioita. Kansalaisaloiteapparaattia luodessa ei ollut tarkoituskaan, että kansalaiset tuovat eduskuntaan loppuun asti hiottuja lakialoitteita. Ja tyypillisesti silloinkin, kun kansalaisaloitteet saavat positiivisen vastaanoton, niitä muokataan eduskuntakäsittelyn aikana tai ne johtavat yleiseen toimeksiantoon valtioneuvostolle tehdä tämä muokkaustyö. Mutta koska esityksen laatijat ovat hyvin vahvasti painottaneet sitä, että he eivät toivoisi tähän tulevan muutoksia, niin halusin tuoda nämä tässä yhteydessä erikseen esiin.

Sitten korjaisin joitakin keskustelun aikana esiin nousseita vääriä väitteitä.

Ensinnäkin useampikin on käyttänyt puheenvuoron, jossa esitettiin, että muissa maissa olisi toteutettu eläinten perusoikeuksia. Ei, näin ei ole minun tietoni mukaan missään maassa tehty siinä mielessä kuin tässä nimenomaisessa aloitteessa eläinten perusoikeuksista puhutaan. Lukuisissa maissa on tuotu eriasteisesti lainsäädäntöön eläinten hyvinvointiin ja itseisarvoiseen huomiointiin liittyviä mainintoja, mutta minä olen ymmärtänyt, että tämä säätelyratkaisu nimenomaan on poikkeuksellinen suhteessa kaikkiin näihin kansainvälisiin esimerkkeihin.

Toinen usein esitetty väite oli, että Suomi olisi eläinten hyvinvoinnin edelläkävijä. Tämä ei pidä paikkaansa. Joissakin asioissa me olemme edellä, mutta hyvin, hyvin monissa asioissa me kuulutaan enemmänkin siihen Itä-Eurooppa-blokkiin kuin niihin maihin, joihin me yleensä mieluummin vertaamme Suomea.

Edustaja Mäenpää täällä toi provokatiivisesti esiin kasvien kärsimyksen ja sen, voimmeko syödä enää porkkanaakaan, jos emme syö eläimiä. No, me emme tiedä kasvien kärsimyksestä, mutta sen sijaan tieteellisen tiedon perusteella me tiedämme kyllä, että ainakin joillakin kasveilla on muistia ja oppimiskykyä. Me tiedämme, että kasvit muodostavat symbioottisia suhteita toisiin kasveihin ja myös muihin eliölajeihin, ja me tiedämme, että kasveilla on olemassa erilaisia kommunikaatiojärjestelmiä, joista jotkut ovat hyvinkin laajoja ja monimuotoisia. Kaikki, mitä kasveista tällä hetkellä tiedämme verrattuna eläintieteisiin, on niin hajanaista ja ne järjestelmät ovat niin erilaisia, että tässä yhteydessä ei ole nähdäkseni mitään perusteita lähteä puhumaan kasvien oikeuksista — menee vielä vuosikymmeniä ennen kuin meillä on minkäänäköistä kompetenssia siihen. Mutta mainitsenpa vain, että meille ei enää tuoda joulukuusta, jota Mäenpää tuossa naureskeli, johtuen siitä, että joulukuusen ympärilleen välittämät varoitussignaalit eivät huonekasveille ole hyväksi.

Vielä porsaiden kastroinnista lyhyesti: Toisin kuin täällä olisi edustaja Kankaan puheenvuorosta saanut ymmärtää, niin porsaiden kastroidinhan loppuu Suomessa nykylainsäädännön mukaan vuonna 34 ja kipulääkityskin olisi pakollista jo vuonna 27 — tässä me olemme jälleen aivan häntäpäässä. Vähintään jonkinlainen kivunlievitys on kaikissa meitä lähellä olevissa verrokkimaissa käytössä jo tällä hetkellä, jos kastroidintia käytetään.

Nyt kysyisin puhemieheltä, onko täällä vielä muita puheenvuoroja vai vedänpö nyt toisen heti perään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Täällä on yksi vielä varattuna, mutta onko edustaja Kontulalla pitkä puheenvuoro nyt sitten? [Anna Kontula: On, vielä on toinen ihan iso asia!] — On, no sitten annetaan edustaja Savolan puhua välillä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

19.42 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tuomasin ensin, että olisin puhunut ihan tuosta paikalta, mutta saattaa mennä hieman yli tuon kolme minuuttia.

Hyvin mielenkiintoista keskusteluahan tässä on käyty aina porkkanoiden tunteista joulukuusen signalointiin ja eläinten oikeuskäytäntöihin. Tässä keskustelussa puhutaan nyt siis tästä kansalaisaloitteesta, siitä, pitäisikö nämä eläinten oikeudet meillä kirjata perustuslakiin. Tämähän tarkoittaisi sitä, että eläimelle määriteltäisiin itseisarvo, jos perustuslakiin kirjattaisiin eläimen oikeudet, ja se tuotaisiin käytännössä tasavertaisena ihmisen rinnalle ja eläimestä tehtäisiin oikeustoimikelpoinen. Silloin pystyisi ihminen eläimen puolesta haastamaan toisen ihmisen käräjille, minkä jälkeen olisi hyvin paljon tulkintaa siitä, minkälaiset esimerkit sinne käräjille kenties johtaisivat. Edustaja Kallio jo hyvin kuvasi sitä, että kun lypsylehmä poistuu tuotannosta ja sinne teuraaksi sitten aikanaan menee, niin kuinka tällaisissa tapauksissa tulotaisiin oikeuskäytännöt sitten järjestämään. Eli hyvin paljon problematiikkaa tässä kysymyksessä tältä osin on.

Tämän aloitteen pyrkimyksenä varmasti on aidosti parantaa eläinten oikeuksia, ja ne, jotka tämän ovat allekirjoittaneet, ovat aivan vilpittömässä uskossa varmasti siihen suuntaan pyrkineet. Mutta kun tätä aloitetta hieman syvemmälle silmäilee, niin kyllä sen näkee, että tässä on tavoitteena käytännössä lopettaa kotieläintuotanto tästä maasta. Siinä tullaan taas niihin ydinkysymyksiin, kuinka ruokaa suomalaisille tuotetaan. Me ollaan maa, joka on kylmä, täällä pohjoisessa, ja ne tavat tuottaa ruokaa kansalle ovat rajalliset. Kun puhutaan suomalaisesta kotieläintuotannosta, niin kotieläimet syövät, ja jotta kotieläimille pystytään tuottamaan ruokaa, on tuotettava nurmea, joka taas kasvaa myöskin pohjoisemmilla vyöhykkeillä. Ja tämä on se kysymys: kuinka me pystymme meidän peltomme parhaiten jalostamaan ruoaksi, nurmen, jota syö eläin, jota taas me ihmiset sitten pystymme ravinnoksemme käyttämään?

Kun puhutaan kotieläintuotannosta, niin on hyvä muistaa se, että jokainen viljelijä, jolla kotieläimiä on, on se sitten lypsykarjaa, sikoja, broilereita tai mitä tahansa, haluaa tuottaa suomalaista kotimaista ruokaa hyvin. Meillä on paljon ongelmia sen suhteen, että meillä tuolta kaupanhyllyltä löytyy tälläkin hetkellä hyvin eri kriteereillä tuotettua ruokaa. Tässäkin keskustelussa on puhuttu muun muassa siansaparoista, jotka meillä Suomessa on hyvin eläintenhyvinvointilainsäädännössä määritelty, eli meillä pitää olla sialla saparot, me järjestämme virikkeitä sikaloihin, jotta eläimillä niitä on eivätkä ne ole stressaantuneita eivätkä ne syö toistensa häntiä. Mutta näin ei ole joka maassa. Euroopassakin voidaan tuottaa sianlihaa, missä sioilla saparot on poistettu tai järsitty. Ja tässä meillä pitäisi olla yhtenäisiä kriteereitä Suomessa. Ainakin kaupan pitäisi tuntea vastuu siitä, mitä se meidän hyllylle tuo, ja jos ei kauppa sitä vastuuta tunne, niin meidän jokaisen suomalaisen kuluttajan pitää tuntea se vastuu siitä, mitä me sieltä ostimme. Ja kun meillä on joutsenlipulla tuotettua ruokaa, niin voimme olla varmoja siitä, että myöskin näistä eläinten hyvinvointikysymyksistä on parhaalla mahdollisella tavalla huolehdittu.

Rouva puhemies! Eläin voi myös sairastaa. Silloin kun eläin sairastaa, se pitää hoitaa välittömästi, tai sitten se pitää lopettaa, jos ei sitä voi hoitaa. Uskon, että sellaisissa tapauksissa, missä perustuslakiin näitä oikeuksia vietäisiin, tulisi hyvin tulkinnanvaraisia kysymyksiä sitten siitä, missä tilanteessa se eläin voidaan lopettaa. Ja näissä puhutaan nyt sekä kotieläintaloudesta että siis myöskin ihan lemmikkieläimistä. Haluan sanoa sen, että olen hyvin vakuuttunut, että suomalainen viljelijä ja suomalainen lemmikkieläinten pitäjä haluaa huolehtia — 95 prosenttia kaikista haluaa parasta mahdollista niille omille kotieläimilleen, lemmikkieläimilleen — niistä hyvin. On aivan eri asia, ovatko eläimen oikeudet

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

perustuslaissa vai onko eläimellä hyvä kohtelu ja onko eläimellä hyvin asiat. Minä kannatan sitä, että eläimillä pitää olla hyvä kohtelu, eläimillä pitää olla hyvä elämä, eläintä pitää voida käyttää ihmisravinnoksi. Eläin on kaveri, koira on hyvä ystävä, samoiten kissa tai muu lemmikkieläin. Sillä pitää olla hyvä elämä, ja siitä meidän pitää huolehtia. Mutta tämän aloitteen osalta mennään aivan liian pitkälle, ja sen takia en voi sitä kannattaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

19.48 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Kuten jo tuossa aikaisemmin keskustelussa totesin, niin itsehan en kannata tätä aloitetta sen takia, että tässä ei mennä riittävän pitkälle, osittain ainakaan.

Mutta vielä muutama sana siitä, voiko ihmisellä olla eri oikeudet kuin muilla eläimillä. Klassinen perustelu ainakin tuolta antiikin Kreikasta lähtien sille, että ihmisiä kohdellaan eri tavalla kuin muita eläimiä, on se, että ihminen on aivan erityislaatuinen suhteessa muihin. Tämä perustelu on kuultu täällä tänäkin päivänä. Syyksi ihmisen ja muiden lajien erilaisuuteen on eri aikoina esitetty muun muassa ihmisen älykkyyttä, kieltä, moraalia, huumorintajua, kulttuuria, peukaloa ja lukuisia muita seikkoja. Käytännöllisesti katsoen kaikki ne tekijät, joilla on perusteltu ihmisen erityisyyttä, on tähän päivään mennessä tieteellisessä maailmassa kumottu. Ei ole olemassa sellaista ominaisuutta, joka erottaisi kaikki ihmisyksilöt suhteessa kaikkiin muihin eläimiin ja siten oikeuttaisi erilaisen suhtautumisen rationaalisiin perustein ihmisen ja muiden eläinten välillä. Jos siis me lähdemme ihmisen kohdalla siitä, että on olemassa jokin luonnollinen oikeus, siis jokin muukin kuin vain yhteisössä päätetty päähänpisto, että ihmistä ei saa tappaa, ihmistä ei saa syödä, ihmistä ei saa kohdella kaltoin, ihmistä ei saa kiduttaa, niin ei ole olemassa mitään rationaalista perustetta, jolla rajan voisi vetää ihmisen ja muiden eläinten väliin.

Tästä huolimatta en ajattele niin kuin tässä kansalaisaloitteen ratkaisuehdotuksessa ajatellaan, että eläinten oikeudet tulisi johtaa suoraan ihmisten oikeuksista, ihmisoikeustraditiosta. Miksi ei näin? Sen takia, että eläinten enemmistö ei ole ihmisyyhteiskuntien jäseniä, ja ihmisoikeudet on luotu ihmisyyhteiskuntien keskinäisiksi pelisäännöiksi ja ne toimivat tässä kontekstissa.

Toinen keskeinen ongelma, mikä tähän minun mielestäni liittyy, on lähestymistavan antroposentrisyys. Jos ajatellaan tilannetta, jossa oikeudet ensin määriteltiin valkoisille varakkaille miehille ja siitä ne lähtivät sitten pikkuhiljaa laajenemaan, niin vielä tänäkin päivänä meidän oikeusjärjestyksissämme on esimerkiksi naisten erityistarpeiden osalta puutteita sen takia, että mallina sitä järjestelmää luotaessa on ollut toinen sukupuoli — tai ensimmäinen sukupuoli, niin kuin silloin varmaankin ajateltiin. Tästä johtuen se järjestelmä, joka on luotu mieslähtöisesti, ei kykene tavoittamaan nais erityisiä turvattomuuden muotoja. Se on esimerkiksi käytännössä avuton seksuaaliselta väkivallalta tai lähisuhdeväkivallalta suojaamisen suhteen.

Sen takia minä ajattelen, että ihmisoikeuksien siirtäminen jotenkin eläinoikeuksiksi ei näin yksinkertaisesti toimi vaan että se täytyy tehdä jotenkin muuten. Toistaiseksi parhaan esimerkin minä olen löytänyt Sue Donaldsonin ja Will Kymlickan kirjasta. He ovat molemmat poliittisen filosofian tutkijoita, ja he tarkastelevat tätä eläinoikeuskysymystä kansalaisuuden käsitteen kautta ymmärtäen kansalaisuuden tässä yhteisön jäsenyytenä. He jakavat eläinkunnan, muut kuin ihmiset, kolmeen luokkaan, joista kotieläimet — näihin luo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

kiteltuina kaikki domestikoidut eläimet, jotka tarvitsevat ihmisen suoja ja hoivaa — luetaan yhteisön jäseniksi ja ikään kuin kansalaisoikeuksien tai kaupunkilaisoikeuksien piiriin. Toisena ryhmänä olisivat luonnonvaraiset eläimet, joidenka kohdalla taas oikeudet toteutuvat jättämällä rauhaan ja suojelemalla ihmisten interventioilta, mukaan lukien myös esimerkiksi maankäyttöön liittyvät välilliset interventiot, jotka hävittävät luonnonympäristöt näitä eläimiltä. Kolmas ryhmä, jota he kutsuvat liminaalieläimiksi, on luonnonvaraiset, periaatteessa ihmistä karttavat eläimet, jotka kuitenkin elävät pääsääntöisesti yhdyskuntarakenteissa: esimerkiksi ne oravat, joita näin tänään kotipihallani juoksentelemassa ja joidenka kanssaeläisyys tulisi huomioida yhdyskuntarakenteiden suunnittelussa mutta joihin ei tietenkään voi ulottaa samoja käytänteitä kuin varsinaisen kotieläimiin.

Minä kuitenkin varoitan sellaisesta ajattelusta, mikä tässä keskustelussa nyt on yleisesti toistunut, että muiden eläinten perusoikeudet olisivat paremman eläinten aseman välttämätön ehto. Tämä ei pidä paikkaansa, ei ensinnäkään siksi, että ei se ole ollut ihmisilläkään ehtona vaan seurauksena. Ensin oli parempi asema, ja sitten se on ikään kuin kirjoitettu lakiin. Toiseksi minä en näe, että tämä lähestymistapa on lyhyellä tähtäimellä kovinkaan tehokas — syistä, jotka olen jo keskustelussa tuonut esiin. Ja kolmanneksi se ei ole totta. Välttämätön ehto eläinten paremmalle asemalle on poliittinen tahto, jota selvästikään tästä salista ei vielä löydy mutta jota helpommin löytyy tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä toteutettuihin hankkeisiin kuin vaikeutetussa säätämisyjärjestyksessä toteutettaviin.

Minusta on tärkeätä hahmottaa strategioita rakenneltaessa, että jos ei mitään tapahdu eläinten aseman parantumisessa, syynä ei ole perustuslain vaan poliittisen tahdon puute. Kansa — ne ihmiset, jotka ainoana lajina äänioikeutettuja ovat — on valinnut tänne sellaiset päättäjät, jotka eivät tahdo parantaa eläinten asemaa, eivät ainakaan riittävästi ryhtyäkseen toimeen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.